

Byalagsrådssammanträde 2011-09-19

klockan 18.30 Fritidsgården, Köpingsbro

<i>Närvarande</i>	1	Bussjö / Annelie Ohlsson	AO
	2	Glemmingebro / Bo Björkman	BB
	3	Glemmingebro / Anders Larson	AL
	4	Hagestad / Christer Olsson	CO
	5	Hagestad / Kamilla Persson	KP
	6	Hammar / Mats Höjeberg	MH
	7	Hedvigsdal / Elisabeth Rosenkvist	ER
	8	Ingelstorp / Hans-Erik Nilsson	H-EN
	9	Ingelstorp / Jan Ransholm	JR
	10	Kåseberga / Ann-Kristin Bjelk	A-KB
	11	Kåseberga / Ove Söderling	OS
	12	Köpingsbro / Maria Andersson	MAn
	13	Köpingsbro / Mikael Arvidsson	MAr
	14	Köpingsbro / Ann-Helén Hallin	A-HH
	15	Köpingsbro / Eva Jarl Pettersson	EJP
	16	Köpingsbro / Martina Soomro	MS
	17	Löderup / Bengt Olhagen	BO
	18	Nybrostrand / Jim Andersson	JA
	19	Nybrostrand / Flemming Eklund	FE
	20	Röglå / Lars-Göran Nilsson	L-GN
	21	Röglå / Py Paavolainen	PP
	22	Sjörup-Vallösa / Bernd Rentzing	BR
	23	Snårestad / Sven-Anders Sölveborn	S-AS
	24	Snårestad / Henning Wittmeyer	HW
	25	Stora Herrestad / Eddie Svensson	ES
	26	Svarte / Bo Lönnerblad	BL
	27	Sövestad / Pål-Christer Pålsson	P-CP
	28	Öja / Henrik Stridh	HS

Distribueras Närvarande / Alla medlemmar

1. S-AS öppnade motet och hälsade alla välkomna och gladdes över att "vilande" byalag nu blivit aktiva igen samt att nya byalag har startats.
2. Föredragningslistan godkändes.
3. BB valdes till protokolljusterare.
4. S-AS läste igenom föregående protokoll från BLR 2011-04-18. Protokollet godkändes och lades till handlingarna.
5. S-AS gick igenom protokollet från Samrådsmötet 2011-05-03. Rådet var överens om att protokollet är för kortfattat för att kunna dras slutsatser av och det ska tas upp med Ewa Alwén.
6. Laget runt!
 - **Röglå** / L-GN presenterar sig för nya byalag
Sommarträff i byn, gräva plintar för ett LEADER projekt, Österlen lyser, resa julgran med glögg (alkofri), vi jobbar på vår hemsida roglaby.se.
 - **Hagestad** / CP
Nationaldagen, cykeltur, pubafton i paviljongen, sommarfest.
 - **Öja** / HS
Byalaget startas upp igen, fiber på agendan.
 - **Ingelstorp** / JR
Snapsprovning, Österlen lyser, Lucia.
 - **Löderup** / BO
Nationaldagen med veteranfordon, info möte för nyinflyttade, whiskeyprovning, Österlen lyser.
 - **Svarter** / BL
Svartedagen med orkester, paket till nyinflyttade, adventsfika för barn, cykelväg och hastighetsdämpning, rabatt hos lokala företagare för byalagsmedlemmar.
 - **Snårestad** / HW
Byabladet med presentation av nyinflyttade, "Snårestad Kan"- dagen med egna företagare och aktiviteter.
 - **Sjörup – Vallösa** / BR
Valborg, körkvällar, ridning för vuxna på islandshästar, fisketävling för barn, svampexkursion, vinprovning varje år.
 - **Hammar** / MH
Strandstädning (med åsknedslag), ålagille, fiber.
 - **Bussjö** / AO
Grodsafari med lekar och grodlyssning, studiebesök på Allbäcks Linoljefärg, glöggkväll med hemgjord glögg.
 - **Hedvigsdal** / ER
Vinkvällar, kräftskiva, pubkväll, Österlen lyser.
 - **Sövestad** / P-CP
Midsommar, Österlen lyser, julgran
 - **Nybrostrand** / JA
Loppis, nybrostrandsmästerskap i golf, nybrostrandsdagen, midsommar,

- vinprovning, Österlen lyser, promenadgrupp med fika, fiber i mars
- **Stora Herrestad** / ES
Midsommar, brännboll, kräftskiva, loppis, fibermöte med YE, grisfest, tomte.
 - **Kåseberga** / OS
Sommaren med turister har fungerat bra, midsommarfest, infomöte om fiber, dammens arbete stoppas pga grodor, Österlen lyser utvecklas, julträd
 - **Glemmingebro** / AL
Byablad och webbsida www.glemmingebro.eu planteringsprojekt med över 1000 frivilliga timmar och det ska firas på Österlen lyser, medlemsmöte med pratstund med Eva-Gun Westford, satsning på "grannar mot brott".
 - **Köpingebro** / MS
Martina, har hållit biblioteket öppet, Österlen lyser, tripp till Ullared, glöggbjudning alkoholfri, infobladet, designdialog med det gamla sockerbruket.

Nu är vi 23 byalag i Ystads kommun, 2 nya.

Byar mailar sina ev webbadresser till PP för sammanställning.

Kontakt Länsförsäkringar i Malmö om "grannar mot brott", de har en representant i Ystad. Inte försäkringsbundet. Kontakta Kenneth Johansson 040- 633 80 43
http://www.lansforsakringar.se/privat/forsakring/undvik_skada/grannar_mot_brott/sidor/default.aspx

7. Bredband-fiberoptiskt nät:

- a. Rapport från BLR-gruppens sista möte.
 - Redogörelse av minnesanteckningar från sista mötet läggs till protokollet.
 - BB menar att gruppens uppgift var att presentera för KSAU.
- b. Rapport från de byar som har pågående eller kommande utbyggnad.
 - HW rapporterar från Snårestad, hade infomöte med Ystad Energi (fr o m nu kallat YE) och Teleservice(fr o m nu kallat TS). 76% i byn valde TS. Utanför byn är det lite dyrare men TS gräver där också. Objektiv information gavs till byborna, byn valde leverantör.
 - S-AS menar att YE är opedagogiska genom att presentera hinder för att anslutas, medan TS gör en fullständig anslutning in i huset i sin info.
 - Sjörup-Vallösa tog kontakt med TS.
 - BL berättar om Svarte och möte med YE, rädsla för att TS är ett privat företag.
 - AL poängterar att arbetsgruppen skulle presentera för KSAU och anser att diskussionen är inte färdig. Kommunstyrelsen har gett YE ett dåligt uppdrag. Man förväntar sig ett svar. "Motorväg" = marknad.
 - Fiber i Röglå, ett av argumenten är att TS är ett privat företag med ambitioner och har ett visst utbud. YE har en leverantörsoperatör som också är privat, Opennet. Hur öppet är det då? Samma utbud trots allt. TS har en analog fiber för TV. De gräver ner två par fiber (4 st) till varje fastighet, nyttjar ett par (2 st) och kan hyra ut ett par (2 st) till andra leverantörer (t ex kommunen).
 - BB tillägger: Samhällstjänsterna? Vad hände med dem? Det är det som är viktigt, alltså samhällsfunktionerna via bredband (t ex telemedicin mm) S-AS på pekar att det säkert inom några år kommer funktioner som kräver fiberkapacitet.

- Proposition från Glemmingebro att arbetsgruppen fortsätter och får svar från möte med KSAU och att bearbeta kommunen.
- Det fanns ett direktiv från kommunfullmäktige till YE att det inte får kosta något med utbyggnaden av fiber. Är det en infrastrukturfråga så kan man fråga KSAU, ska invånarna betala?
- AL påpekar att KSAU's reaktion var oförstående inför frågan.
- De lovade att återkomma.
- Ska YE komma på samrådet 5 okt? Rådet anser att Erland Holmqvist och YE inte ska presentera på nästa samråd utan kommunen och KSAU.
- Byalagsrådet röstar nej till dem och ev andra aktörer.
- Ska arbetsgruppen fiber fortsätta? Byalagsrådet röstar ja, 11 röster mot 4.
- S-AS, Fredrik Bothén, Bruno Beijer, Lars Tibell valdes till huvudmän i gruppen.
- Gruppen ska arbeta från och med nu men avvaktar nästa samrådsmöte.

c. Feedback från KSAU den 9 mars 2011?

- Inget ännu. Vi avvaktar nästa samrådsmöte och hoppas på någon form av svar.

8. Byavandringarna:

Förslag på kompletterande förenklande protokollsrutiner.

- Byarna skriver protokoll under vandringarna. Byarna skickar omedelbart in själva till Ewa som gör en sammanställning.

Mötet tog en paus för smörgåstårter och kaffe med kaka.

9. Vilka förslag/önskemål under de senaste fem-sex åren från byalagen/byarådet har tagits upp av kommunen och resulterat i någon form, fråga från Glemmingebro / BB.

- Det bestämdes att vi inte skulle göra en stor inventering utan att byarna själva ska se över sina förslag och vi kan se vad som kommer fram. Något att fortsätta diskutera vid nästa Byalagsrådet.

10. Innehållet i 110206 motionen från Soc.Dem. till kommunfullmäktige avseende "byaprogram" som behandlats i KS (se bilaga).

Det är positivt att byarna uppmärksammas även om innehållet i motionen saknar det vi oftast försöker framhålla vid våra möten nämligen de samhällsfunktioner som måste utvecklas/underhållas för en levande landsbygd. "Förbättra miljöer" som motionen talar om är naturligtvis viktigt men kommer inte först i prioritet.

En reaktion från BB i ett email till S-AS, S-AS svarade. BB föreslår att alla byar kollar om svar eller aktion hänt i de olika frågorna.

- BL undrar vad vi ska ha det till. BB anser att något måste komma ut av byavandringarna annars är det ingen ide. P-CP säger att det tar tid att få igenom önskemål och idéer. BR tycker att man ska tänka på att det är otroligt många olika saker som önskas, satsa på en stor fråga och tjata och till slut går det nog igenom.
- A-HH känner att det är som att köra huvudet i väggen. Bara ursäkter från kommunen, inget händer. AL menar att en del av problematiken ligger i protokollen. Hur de skrivs. Vem står som ansvarig i de olika frågorna? Får man svar från de ansvariga?
- BB vill att vi reagerar snarare än inventerar.
- Byalagsrådet ska kräva en respons på vandringarna. Varje samråd ska ha en

punkt med avstämning på protokollen.

- S-AS refererar till motionen om byaprogram. Motionen läggs till handlingarna.
- BB har reagerat på den i email till S-AS. BB anser att det ska gälla samhällsfunktioner snarare än blommor. T ex:
 - Fiber
 - Vatten och avlopp
 - Byskolor
 - Vägunderhåll
 - Cykelvägar
 - Förbättra miljön enligt motionen
- BL berättar att motionen tagits upp i fullmäktige och att de har godkänt att det ska utvärderas (enligt den sista Att-satsen).
- S-AS föreslår att vi i byalagsrådet kan komma med förslag på innehållet i byaprogrammet enligt motionen.
- BL svarar att man vet att byarna ska få vara med i diskussionerna.
- Har byalagen legitimitet dock? Är en av frågorna i samhällsbyggnadsnämnden.
- Det anses att vi i byalagsrådet ska ha en bör-lista och att vi inte backar i denna frågan.
 - En rekommendation från byalagsrådet är att byarna ska vara en medpart i byaprogrammet.
 - Samverkansdokumentet statuerar tydligt att vi ska vara en remissinstans i byafrågor.
 - Tex fiber, vatten och avlopp, byar, vägar, skolor, cykelvägar.
- Det ska skrivas en Att-sats som tillägg med ovanstående frågor.

11. Dålig mobiltelefonäckning i Kåseberga (hela Ystads kommun)

- Email från Kåseberga som varit i kontakt med olika instanser med kontentan att vi ska ta det med kommunledningen. Frågan tas upp vid nästa samrådsmöte.

12. Österlen lyser. Bidrag till marschaller från Ystads kommun?

- Anledningen är att Tomelilla och Simrishamn sponsrar marschaller till byarna och det vore trevligt om även Ystad gjorde detta. Rådet ska ta upp det på samrådsmötet.

13. Information till nyinflyttade i byarna.

I flera år har jag (Ann-Britt Flick, Glemmingebro) försökt få kontakt med någon på kommunen som har hand om kommunens info till nyinflyttade för att få veta vilka som har flyttat in och då kunna hälsa dem välkomna till byn o.s.v. Kanske vi äntligen kan få information om detta.

- Det finns dokumenterat att byalagen har erbjudit sig att ta hand om introduktionen av nyinflyttade och förmedla även infomaterial från kommunen. Men hur får vi info om nyinflyttade?
- I Löderup använder man med den lokala kunskapen.
- I Svarte prenumererar en företagare på en lista. BL tar reda på hur det funkar.

14. Byalagsförsäkring (BB)

- En fråga har skickats ut till byarna från "Hela Sverige ska leva", men det har varit dåligt intresse. Nu ska de göra ett nytt försök. Om man har behov av innan frågan är löst finns en bygdegårdsförsäkring. Pdf bifogas protokollet

från.

15. "Vita fläckar" på byalagskartan i Ystads Kommun.

- JR och AL har fått i uppdrag att undersöka och vi får veta resultatet. De har kollat alla register men hittar inte allt. På mötet finns en karta som de önskar att vi ritar in vårt område så de vet exakt var de vita fläckarna är. Så kan de gå vidare.

16. Leaderprojekt

a) "Lokal kapitalförsörjning"

63 000 kr finns för att utreda möjligheten med ett samarbete att finansiera lokala projekt. Samma projekt finns på flera håll i landet. Detta är ett samarbete mellan de 4 bygderåden, Ystad, Tomelilla, Simrishamn och Sjöbo. Vilka modeller finns? Sen implementering. Det finns ett underlag från en studieresa från Sala. Det ska väljas 2 representanter från varje kommun. Christian Persson, Banjogränd 9, Svarte är en representant. Vi behöver ett namn till. Det finns aktiviteter att genomföra. S-AS har pratat med Bertil Engström, VD för Färs och Frosta Sparbank och där finns intresse. L-GN uppmanar byalagen att hitta ett namn ute i byn, det måste inte vara någon i rådet. Återkom med namn till S-AS. Använd nedanstående underlag från email till alla i juli:

Lokal kapitalförsörjning för landsbygden

Bästa byalagsrådsväänner!

Vi har nu ett Leaderprojekt i Ystad-Österlenregionen som beviljats bra med pengar för att utreda möjligheten för inrättandet av en anpassad modell för s.k. lokal kapitalförsörjning i ett samarbete över de fyra bygderåden i kommunerna Ystad, Tomelilla, Sjöbo och Simrishamn, dvs. vårt eget byalagsråd (BLR) med, där två personer från vardera området skall ingå. Frågan var ju också lite uppe på vårt senaste BLR-möte på Krageholms Mölla den 18 april.

Ett lokalt kapitalförsörjningssystem hjälper både sparare, entreprenörer och bygden. I ett par områden i landet finns idag några modeller i bruk, antingen som (lokala) sparbolag eller i praktikernätverk (inkluderande vissa banker), vari t.ex. lokala näringslivet eller andra investerare och sparare kan placera låne-, risk- eller gåvokapital, som man sedan kan få inblick i användningen av, och s.a.s. "få ett ansikte på" entreprenörer som kan komma medlen till godo. Man kan så möjliggöra att rikta sitt sparande till lokala investeringar, kapitalförsörjning för bygdeutveckling, så att tillgängliga, befintliga, lokala pengar får finansiera projekt, verksamheter eller företag. Det kan vara ett sätt att låta sparkapital stanna kvar i bygden för en transparent och förnuftig användning till bygdens nytta.

Jag och ordföranden i Tomelilla Bygderåd, tillika ordförande i Leader Ystad-Österlen, Torgny Lundqvist, deltog därför helt nyligen tillsammans med vårt Leaderområdes verksamhetsledare Peter Ohlstenius på det nationella årliga seminarieriet "Lokala ekonomidagarna", denna gång i Sätra Brunn, Sala, för att orientera oss i frågorna och kunna föra ärendet vidare. Nog skall vi väl kunna åstadkomma två representanter från vårt BLR-områdes 23 byalag med aningens ekonomiskt intresse att kunna delta i projektgruppen? Meddela mig på enklaste sätt om några känner för detta.

Sommarhälsningar, Sven-Anders Sölveborn, ordförande BLR i Ystads kommun.

b) Översikt godkända projekt i Ystads Kommun.

Ystad kommun, 8 st

Sjöbo, 8 st

Tomelilla, 8 st

Simrishamn, 11 st

Kommunen 3 st

19 st projekt som övergriper mer än en kommun, i regel hela Y-Ö regionen.

Totalt 53 godkända projekt av ca 120 ansökningar.

- Fram till nu 40,6 milj i kassan 2007-2013. Ny period startar 2014.

- Den 17 aug slutade ungdomscoachen och där finns pengar att nyttja. Det ska tillsättas en ny. Det blir också en ny verksamhetsledare efter Peter Ohlstenius. Där finns en bra kandidat.
- Vem anställer? Från början fanns en överenskommelse att kommunen anställde verksamhetsledaren. Det kom backning från länsstyrelsen att det är inte tillåtet så nu blir det föreningen som anställer.
- I Söderhamn har det tagits beslut av KS att bidrag kan ges upp till 100 000 kr på projekt där de slutliga 20 % ej är täckta tills dess att projektet har fått sitt slutliga bidrag utbetalt från LEADER.
Ska vi framföra ett sådant förslag till Ystads kommunledning? JA

17. Övriga frågor

- Tankesmedja landsbygdsprogram
27 sept - 6 okt
75 min telefonmöte där man kan få fram sina synpunkter.
<http://www.landsbygdsnatverket.se>
- Landsbygdskonferens Emmaboda
19-20 okt
Byalagsrådet sponsrar om någon vill vara med där.
- Framtidsbygd Kristianstad
5-6 dec
Mat, måltid och turism. Huvudtema drycker. Byalagsrådet sponsrar om nån vill åka.
<http://www.framtidsbygd.se>
- Köpingebro anser att det varit katastrof när det gäller pengar till blommor och/eller skötsel av grönytor i byn. De tog kontakt med kommunen och fick till svar att enligt avtal ska byarna sköta blommorna mm själva, men om man inte skött det ett år får man inget nästa år.
BB har fått veta att skötseln lagts ut på entreprenad och det har inneburit förändringar och neddragningar.
Varför får byarna inga pengar? Varför går allt till Ystad? Vi är också skattebetalare.
Direktiven ska ses över när det gäller skötsel. Vilka avtal menar kommunen att det finns?

18. Ärenden till nästa Samrådsmöte den 3 oktober kl 16.30 (Obs ny tid),

- Svar från KSAU. Fiberutbyggnad/infrastrukturfråga
- Mobiltäckningen är undermålig. Förs dialog med Post & Telestyrelsen?
- Lokal kapitalförsörjning inkl. Söderhamnsmodellen.
- Byavandringarna, avstämning av resultat.
- Vattendirektiv och vattenråd, Margaretha måste förtydliga.
- Undermålig infrastruktur vid Ales stenar och Kåseberga ang. toaletter och vägar. Samma problem vid sandhammaren.
- Byaprogrammen enligt motionen.

19. Mötet avslutas

SAS avslutar och påpekar att det varit ett intressant och engagerat möte samt tackar värdskapet för ett bra arrangemang.

**Nästa BLR möte den 28 nov kl 18.30 i Bussjö, i Bromma Bygdegård.
Anmälan sker till Annelie Ohlsson senast den 21 nov.**

Anmälan görs till annelioklas@ystad.nu senast 2011-11-15.

Vi föreslår samrådsmöte den 12 dec kl 16.30.

Lokal kapitalförsörjning för landsbygden

Bästa byalagsrådsvänner!

Vi har nu ett Leaderprojekt i Ystad-Österlenregionen som beviljats bra med pengar för att utreda möjligheten för inrättandet av en anpassad modell för s.k. lokal kapitalförsörjning i ett samarbete över de fyra bygderåden i kommunerna Ystad, Tomelilla, Sjöbo och Simrishamn, dvs. vårt eget byalagsråd (BLR) med, där två personer från vardera området skall ingå. Frågan var ju också lite uppe på vårt senaste BLR-möte på Krageholms Mölla den 18 april.

Ett lokalt kapitalförsörjningssystem hjälper både sparare, entreprenörer och bygden. I ett par områden i landet finns idag några modeller i bruk, antingen som (lokala) sparbolag eller i praktikernätverk (inkluderande vissa banker), vari t.ex. lokala näringslivet eller andra investerare och sparare kan placera låne-, risk- eller gåvokapital, som man sedan kan få inblick i användningen av, och s.a.s. ”få ett ansikte på” entreprenörer som kan komma medlen till godo. Man kan så möjliggöra att rikta sitt sparande till lokala investeringar, kapitalförsörjning för bygdeutveckling, så att tillgängliga, befintliga, lokala pengar får finansiera projekt, verksamheter eller företag. Det kan vara ett sätt att låta sparkapital stanna kvar i bygden för en transparent och förnuftig användning till bygdens nytta.

Jag och ordföranden i Tomelilla Bygderåd, tillika ordförande i Leader Ystad-Österlen, Torgny Lundqvist, deltog därför helt nyligen tillsammans med vårt Leaderområdes verksamhetsledare Peter Ohlstenius på det nationella årliga seminariet ”Lokala ekonomidagarna”, denna gång i Sätra Brunn, Sala, för att orientera oss i frågorna och kunna föra ärendet vidare. Nog skall vi väl kunna åstadkomma två representanter från vårt BLR-områdes 23 byalag med aningens ekonomiskt intresse att kunna delta i projektgruppen? Meddela mig på enklaste sätt om några känner för detta.

Sommarhälsningar, Sven-Anders Sölveborn, ordförande BLR i Ystads kommun.

Land Lantbruk nummer 37, 9 september 2011.

Efter Land Lantbruks larm

Nu ska drabbade telekunder få hjälp

Förra veckan kunde Land Lantbruk rapportera om det tekniska strul som följt efter nedmonteringen av det fasta teletnätet. Nu svarar regeringen.

2 miljoner kronor sätts på fristående helpdesk som ska hjälpa de drabbade. – Jag har full förståelse för att människor blir arga och oroliga om hjälp inte ges snabbt. Det är viktigt att fånga telefon

FANIA: Teknikkravet

– I stället för att upprätta de åldna och mest tjunta ser ut på och led-teleknäcken ser. Telekunderna blir utmanade till det mobila teletnätet. Arbetet med nedmonteringen har redan startat. Läs av Fien, Velander, Uppdrags och Årjöng här det lita nätet plockas bort. – Under de kommande veckorna ska vi ha hjälp av tekniska experter som ska hjälpa till med tekniska problem. Det är viktigt att fånga telefon

Klipp ur Land Lantbruk nummer 38 från den 16 september i år.

Pressen på Telia ökar med PTS nya åtgärder

Nu överväger Post- och telestyrelsen, PTS, nya åtgärder för att öka pressen på Telia. Samtidigt jobbar myndigheten för högtryck för att få i gång den helpdesk som ska hjälpa dem som kommit i kläm efter nedmonteringen av det fasta kopparnätet.

Det var i mitten av september som Land Lantbruk rapporterade om regeringsbeslutet som ger PTS 2 miljoner kronor till en helpdesk. Funktionen ska byggas upp inom PTS verksamhet och kommer därmed att stå helt fri från Telia.

– Alla som ringer dit ska kunna få hjälp, säger Olof Bjurö, ställföreträdande avdelningschef för PTS konsumentmarknadsavdelning.

Just nu söker PTS en partner som kan sälja de tjänster som ska ingå i help-desken och de personer som kommer att knytas dit ska specialutbildas.

– Vi jobbar så hårt vi kan och i slutet av november tror jag att vi kan vara i gång, säger Olof Bjurö.

Förutom att hjälpa konsumenter som kommit i kläm efter Telias ned-

montering av det fasta teletnätet ska helpdesken fungera som PTS fönster mot omvärlden.

Om samtalen till helpdesken visar att Telia inte följer överenskommen med PTS kan det bli aktuellt för myndigheten att starta en så kallad tillsynsinsats mot Telia. Det betyder att PTS kan kräva in information, handlingsplaner och dessutom lägga hot om vite bakom sina krav.

– Det är en åtgärd som finns med i diskussionen. Vi ser allvarligt på det här och tycker att det borde ha fungerat på ett bättre sätt än vad det gör i dag, säger Olof Bjurö.

PTS har dessutom inlett en dialog med operatörer som hyr in sig på Telias kopparnät. Bakgrunden är samtal till PTS från kunder som fått sin fasta telefon avstängd – men inte har fått någon information om varför.

– De fallen bekymrar mig väldigt mycket, nu vill vi inte behöva se fler klagomål av den här sorten, det får inte förekomma, säger Olof Bjurö.

Annika R Hermanrud 08-588 369 30
annika.r.hermanrud@lrfmedia.lrf.se

Gödselbrunn

Solid, säker och med en harmonisk design

Motion till kommunfullmäktige i Ystads Kommun

Förbättra våra byars attraktivitet – ta fram särskilda byaprogram!

Vi kan konstatera att huvuddelen av våra resurser i den kommunala budgeten läggs på åtgärder inom Ystads tätort. Vi anser att byarna alltför ofta glöms bort när vi diskuterar olika satsningar i Ystads kommun. Det vill vi råda bot på.

Vi menar att det finns stora möjligheter till att förbättra miljöer och andra förhållanden i våra byar. Dessutom finns en stor potential i alla de kunniga och engagerade medborgarna som bor i byarna.

Vi tror att vi genom att metodiskt inventera behov och önskemål ute i byarna kan få ett stort antal kreativa förslag till åtgärder som kan omsättas tämligen omgående, i många fall utan större kostnader. Det kan gälla insatser för att försköna och förbättra trivsamteten på gator, torg och andra allmänna platser. Öka trafiksäkerheten kan vara en annan fråga. Ofta kan detta kombineras med att öka attraktiviteten; t.ex. kan genomfarter förbättras avsevärt. Ett tydligt exempel är väg 13 genom Sövestad. Grönytor bör ses över. Attraktiva blomsterarrangemang bör kunna ordnas. Tätortsnära friluftsliv bör utvecklas, t.ex. genom att anlägga strövstigar i närområdet i samverkan med markägare. En lista på lämpliga åtgärder kan säkert göras lång.

Vi menar att en utgångspunkt är att samverkan sker med de boende i byarna. Det kan kanske till och med utvecklas i en riktning mot att byalagen får möjlighet att ta ansvar för särskilda medel som kommunen avsätter för vissa ändamål i byarna. Vårt ”arbetsnamn” är att ta fram byaprogram. Vi menar att arbetet med byaprogram, inventeringsskedet, kan starta redan innevarande år.

Vi föreslår därför

Att Ystads kommun under 2011 påbörjar ett arbete med att ta fram byaprogram.

Ystad 2011-02-06

Stefan Malmberg (s)

Kent Mårtensson (s)

Bygdegårdsförsäkring

Detta villkor är numrerat efter ett system som lämnar utrymme för anpassningar till försäkrad verksamhet och vald försäkringsomfattning. Detta medför att numreringen inte alltid är löpande. Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet. Asterisk () i villkorstext anger att ordet finns förklarat under avsnitt Z. Definitioner.*

Innehåll

A	EGENDOMSFÖRSÄKRING	1
	01 Vem försäkringen gäller för	
	02 När försäkringen gäller	
	03 Var försäkringen gäller	
	04 Försäkrat intresse	
	06 Försäkrad egendom	
	07 Försäkringsform	
	08 Försäkringsbelopp	
	11 Brandförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	12 Vattenförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	13 Inbrottsförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	14 Rånförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	15 Glasförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	16 Transportförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	18 Maskinförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	22 Sanering efter dödsfall - Vad försäkringen gäller för	
	23 Oljeskadeförsäkring - Vad försäkringen gäller för	
	41 Skadevärderingsregler	
	42 Självrisk	
	43 Skadeersättningsregler	
B3	FÖLJESKADEFÖRSÄKRING	21
	01 Vem försäkringen gäller för	
	02 När försäkringen gäller	
	11 Vad försäkringen gäller för	
	41 Skadevärderingsregler	
	42 Självrisk	
	43 Skadeersättningsregler	
C	ANSVARSFÖRSÄKRING	23
	01 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	

Innehåll

02	När försäkringen gäller	
03	Var försäkringen gäller	
08	Försäkringsbelopp	
11	Vad försäkringen gäller för	
12	Vad försäkringen inte gäller för	
42	Självrisk	
43	Skadeersättningsregler	
D	Förmögenhetsbrottsförsäkring	28
01	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	
02	När försäkringen gäller	
03	Var försäkringen gäller	
08	Försäkringsbelopp	
11	Vad försäkringen gäller för	
12	Vad försäkringen inte gäller för	
42	Självrisk	
43	Skadeersättningsregler	
E	Rättsskyddsförsäkring	31
01	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	
02	När försäkringen gäller	
03	Var försäkringen gäller	
11	Vad försäkringen gäller för	
12	Vad försäkringen inte gäller för	
42	Självrisk	
43	Skadeersättningsregler	
G1	Olycksfallsförsäkring	36
01	Vem försäkringen gäller för	
02	När försäkringen gäller	
03	Var försäkringen gäller	
08	Försäkringsbelopp	
11	Vad försäkringen gäller för	
12	Vad försäkringen inte gäller för	
41	Skadevärderings- och ersättningsregler	
Q	SÄKERHETSFÖRESKRIFTER	41
01	Egendoms- och följdskadeförsäkring	
02	Ansvarsförsäkring	
Q	Säkerhetsföreskrifter	49
03	Förmögenhetsbrottsförsäkring	
R	NÄR SKADA INTRÄFFAT	50
01	Egendoms- och Följdskadeförsäkring	

Innehåll

02	Ansvarsförsäkring	
03	Rättsskyddsförsäkring	
R	När skada inträffat	53
04	Förmögenhetsbrottsförsäkring	
09	Olycksfallsförsäkring	
X	ALLMÄNNA UNDANTAG	54
01	Grov vårdslöshet och uppsåt	
02	Krig	
03	Atomkärnprocess	
05	Terroristattack	
Y	ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER	55
01	Försäkringstiden och förnyelse av försäkringen	
02	Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden	
03	Premiebetalning och uppgifter för förnyad försäkring	
04	Rätt till premieåterbetalning när försäkringen upphör i förtid	
05	Upplysningsplikt och riskökning	
06	Återkrav	
10	Personuppgiftslagen (1998:204)	
11	Gemensamt skadeanmälningssystem (GSR)	
12	Dubbelförsäkring	
13	Force majeure	
14	Preskription	
15	Lagar	
Z	DEFINITIONER	59

A. EGENDOMSFÖRSÄKRING

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- försäkringstagaren
- annan ägare av egendom som är försäkrad enligt A.06, om ägaren inte kan få ersättning genom annan försäkring.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för egendomsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses sådan fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat och således inte sådan förlust som uppkommer endast genom att egendomen t ex inte kan användas på beräknat sätt.

06. Försäkrad egendom

Anm

Försäkrad egendom vid Oljeskadeförsäkring, se A17.

Försäkrad egendom vid Maskinförsäkring, se Maskinförsäkring, se A18.

06.1 Försäkringen omfattar egendom som försäkringstagaren

- äger eller
 - ansvarar för eller
 - i avtal har åtagit sig att försäkra
- och som är angiven i försäkringsbrevet.

06.1.1 Egendom som alltid ingår vid försäkring av Byggnad

Vid försäkring av Byggnad* omfattar försäkringen också följande egendom med respektive försäkringsbelopp (förstarisk*), även om detta inte anges i försäkringsbrevet:

- Trädgård och tomt*	- 5 prisbasbelopp*
- Fastighetsinventarier*	- 5 prisbasbelopp

06.1.2 Egendom som alltid ingår vid försäkring av Maskinerier

Vid försäkring av Maskinerier* omfattar försäkringen också följande egendom med respektive försäkringsbelopp (förstarisk*), även om detta inte anges i försäkringsbrevet:

- Varor	- 20 % av prisbasbeloppet
- Försäljningsautomat	
- automat	- 1 prisbasbelopp
- varor, pengar och polletter	- 20 % av prisbasbeloppet

- **Ritningar och arkivalier samt datamedia*** - 2 prisbasbelopp
- **Pengar och värdehandlingar***
 - förvarade i låst värdeskåp enligt SS 3000 eller 3150 eller SS-EN 1143 - 2 prisbasbelopp*
 - i annat låst utrymme - 20 % av prisbasbeloppet
 - vid rån* eller överfall* - 4 prisbasbelopp
- **Kunders egendom*** - 5 prisbasbelopp
- **Arbetstagares, förtroendevaldas och funktionärers egendom***
 - för varje person - 20 % av prisbasbeloppet
- **Förhyrd lokal***
om försäkringstagaren enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för skada - 1 prisbasbelopp

06.2 Undantag

06.2.1 Följande slag av egendom omfattas av försäkringen endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet

- trafikförsäkringspliktigt motordrivet fordon
- registreringspliktiga släpfordon
- luftfartyg, svävare, hydrokopter, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk samt byggnadsverk under bogsering till sjöss
- sådana delar av maskinfundament som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande mark eller vattenyta
- värmekulvert, varmed avses ett i mark utanför byggnad anlagt ledningssystem innefattande rörledningar, värmeisolering och skyddshölje för distribution av värme och varmvatten samt till sådant ledningssystem hörande kulvertkammare med utrustning. Till värmekulvert räknas inte under eller abonnentcentraler eller därtill hörande utrustning
- ledning utanför byggnad
- produktiv skog och skogsmark.

06.2.2 Stöldbegärlig egendom som ingår i

- Varor*
- Kunders egendom*

omfattas av inbrottsförsäkringen endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.

Undantaget tillämpas dock inte för skadebelopp upp till 50 % av prisbasbeloppet.

Med stöldbegärlig egendom avses:

- föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar
- antikviteter, konstföremål och äkta mattor
- ur avsedda att bäras
- apparat/utrustning för ljud- eller bildupptagning/-återgivning
- pälsar och pälsverk
- skinnkläder
- tobak, vin och sprit

- mobiltelefoner och annan mobil elektronisk kommunikations- eller navigationsutrustning samt tillbehör till dessa
- datorer samt utrustning, tillbehör och programmedia till dessa.

07. Försäkringsform

07.1

- Fullvärdeförsäkring gäller för byggnad, om det anges i försäkringsbrevet. Med fullvärdeförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller utan försäkringsbelopp.
- Helvärdeförsäkring gäller för byggnad, om det anges i försäkringsbrevet. Med helvärdeförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller med försäkringsbelopp.
- Förstariskförsäkring gäller för byggnad, om det anges i försäkringsbrevet. Dessutom gäller förstariskförsäkring för
 - trädgård och tomt
 - fastighetsinventarier
 - maskinerier
 - varor
 - ritningar och arkivalier samt datamedia
 - pengar och värdehandlingar
 - kunders egendom
 - arbetstagarers, förtroendevaldas och funktionärers egendom.

Med förstariskförsäkring avses att viss del av egendomens värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller med försäkringsbelopp.

07.3 Fullvärdeförsäkring* gäller för Byggnad* om detta anges i försäkringsbrevet.

08. Försäkringsbelopp

08.1 Försäkringsbelopp är de i försäkringsbrevet angivna beloppen till vilka egendomen är försäkrad.

08.2 Värdeökning

08.2.2 Förstariskförsäkrad byggnad

Det vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppet för förstariskförsäkrad* Byggnad* anses vid varje tidpunkt vara höjt med det belopp varmed egendomens värde ökat genom värdestegring från försäkringsårets början genom indexändring (faktorprisindex för flerfamiljhus) för varje förstariskförsäkrad Byggnad.

08.2.3 Fullvärdesförsäkrade byggnader

De vid försäkringsårets början gällande försäkringsvärdena för fullvärdeförsäkrade byggnader anses vid varje tidpunkt vara höjda med det värde varmed byggnaderna ökat genom värdestegring från försäkringsårets början genom investering.

11. Brandförsäkring - Vad försäkringen gäller för

11.1 Brand, explosion, åskslag, elfenomen och strömavbrott

Försäkringen gäller för skada genom

- brand, varmed avses eld som kommit lös
- explosion, varmed här avses ögonblicklig kraftyttring som orsakats av gasers eller ångors strävan att utvidga sig
- åskslag
- elfenomen som är plötsligt och oförutsett, t ex kortslutning, överslag eller överspänning och som inträffar på elektrisk utrustning inom försäkringsstället
- strömavbrott som är oförutsett.

11.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom elfenomen eller strömavbrott på elektrisk utrustning med inkommande eller utgående spänning överstigande 400 V. Undantaget gäller även om brand eller explosion därvid uppstått i utrustningen eller om elfenomenet eller strömavbrottet direkt eller indirekt orsakats av skada som uppstått i annat föremål
- skada genom sprängningsarbete
- skada på rör genom explosion av röret, om dess yttre diameter är 120 mm eller mindre och röret utgör del av ång- eller varmvattenpanna samt är beläget i pannans eldstad eller gasvägar
- skada genom åskslag, elfenomen eller strömavbrott på egendom i kyl- eller frysenhet
- skada genom utströmning av vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning till följd av åskslag, elfenomen eller strömavbrott.

11.2 Övriga skadehändelser

11.2.1 Sotutströmning

Försäkringen gäller för skada genom utströmning av sot från eldstad, om utströmningen är plötslig och oförutsedd och uppstår i samband med eldning.

11.2.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom sotutströmning från rökkanals mynning (skorsten) eller från byggtork.

11.2.2 Frätande gas

Försäkringen gäller för skada genom frätande gas som bildas vid plötslig och oförutsedd upphettning av plast.

11.2.3 Luftfartyg

Försäkringen gäller för skada genom att luftfartyg eller föremål från luftfartyg träffar egendom.

11.2.4 Påkörning med motordrivet fordon

Försäkringen gäller för skada på försäkrad egendom genom påkörning med motordrivet fordon i de fall då trafikskadeersättning enligt 11 § trafikskadelagen inte lämnas eller då denna lag inte gäller.

11.2.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada på

- det påkörande fordonet
- gods vid hantering eller under transport med fordonet.

11.2.4.2 Särskild självrisk

Självriskens är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp.

11.2.5 Storm eller hagel

Försäkringen gäller för skada på hus och egendom i hus genom storm - vind med en hastighet av minst 21 meter per sekund - eller genom hagel. Till huset räknas även fast anbringad egendom som hör till byggnad* enligt jordabalken.

Med skada genom storm avses skada som orsakas av att egendomen

- i samband med storm utsätts för vindtryck (även undertryck) och därvid rycks loss eller bryts sönder
- träffas av föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig.

Med skada genom hagel avses skada som orsakas av att egendomen slås sönder av hagel.

11.2.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom översvämning, sjöhävning, isskrvning eller snötryck
- skada på revetering, puts eller skorstensbeklädnad av annan orsak än föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig
- skada på glas som är monterade på plats
- skada på växthus, plasthall eller tält eller egendom däri

11.2.5.2 Särskild självrisk

Självriskens är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp

- vid skada på skylt, markis, flaggstång och antenn
- vid skada på sådant hus som inte omsluts av hela och täta väggar och tak samt på egendom i huset.

11.2.6 Naturskador eller dammgenombrott

Försäkringen gäller för skada genom

- ras, varmed här avses att jordmassor, klippblock eller stenar kommit i rörelse och avsevärt ändrat läge
- lavin
- jordskalv med en styrka av minst 4 enligt Richterskalan
- vulkanutbrott inom Norden
- översvämning på byggnad* och däri befintlig egendom. Med översvämning förstås att vatten till följd av skyfall (minst 1 mm/min eller 50 mm/dygn), snösmältning eller stigande sjö eller vattendrag, strömmat från markytan direkt in i byggnad eller inomhus trängt upp ur avloppsledning
- genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm och liknande.

11.2.6.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom

- ras om skadan orsakats av
 - enbart sättning i mark eller grund
 - sprängnings-, schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete, uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvsdrift

- vatten- eller vågerosion
- dammgennombrott av kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion.

11.2.6.2 Särskild självrisk

Självrisk är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp.

11.2.6.3 Högsta ersättning

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för

- egendomsskador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt
- därav föranledda skador enligt Avbrottsförsäkring och Hyresförlustförsäkring är vid varje skadetillfälle begränsad till 350 prisbasbelopp*.

12. Vattenförsäkring - Vad försäkringen gäller för

12.1 Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av

- vatten - dock inte vattenånga - från ledningssystem med därtill anslutna anordningar, vattensäng eller akvarium
- vattenånga, olja eller annan vätska från ledningssystem för lokaluppvärmning med därtill anslutna anordningar
- vatten från inomhus beläget utrymme som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning
- vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen. Utan tilläggsavtal gäller dock inte försäkringen för skada på livsmedel i sådan anläggning.

12.1.1 Lokalisering och friläggning

Vid skada som försäkringen gäller för ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom försäkrad byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan. Även kostnad för återställande efter sådan reparation ersätts.

12.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- kostnad för reparation av det fel som orsakat skadan eller skada på det ledningssystem varifrån utströmningen skett
- skada genom utströmning från dräneringssystem, rökkanal, ventilationskanal, tak, takränna, utvändigt stuprör, parkeringsdäck eller altan
- skada genom vatten som vid regn, snösmältning eller högvatten trängt in i byggnad* ur avloppsledning
- vätska eller ånga som strömmat ut
- skada genom röta, svamp, rost, frätning eller annan långtidspåverkan, om det inte framgår av omständigheterna att utströmningen skett under den tid försäkringen varit i kraft

Anm

Se Q.01.12.1 om grundläggande krav för vattenförsäkring.

12.3 Särskild självrisk

Självrisk är 50 % av prisbasbeloppet vid skada på byggnad genom vätskeutströmning

- från skikt avsett att förhindra utströmning - t ex våtisolering eller kakelbeklädnad - inklusive anslutningar och genomföringar
- från ledningssystem med anslutna anordningar, isolering eller kylanläggning, om läckaget orsakats av åldersförändringar.

13. Inbrottsförsäkring - Vad försäkringen gäller för

13.1 Stöld och skadegörelse i lokal

Försäkringen gäller för skada genom stöld eller skadegörelse förövad av person som tagit sig in i inbrottskyddad lokal*

- genom inbrott* eller
- med för låset avsedd nyckel*, kod eller låskombination som åtkommits genom
 - rån* eller
 - inbrott i annan inbrottskyddad lokal eller
 - inbrott i bostad.

Försäkringen gäller även för skada genom stöld eller skadegörelse förövad i obemannad inbrottskyddad lokal, av person som därefter tagit sig ut ur lokalen

- genom utbrott* eller
- med för låset avsedd nyckel, kod eller låskombination som åtkommits genom
 - rån eller
 - inbrott i annan inbrottskyddad lokal eller
 - inbrott i bostad.

Anm

Se Q.01.13.1 om skyddskrav på inbrottskyddad lokal.

13.1.11 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på glas, då dessa är monterade på avsedd plats
- skadegörelse genom sprängning.

13.2 Övriga skadehändelser

13.2.1 Stöld och skadegörelse i särskilt inbrottskyddat förvaringsutrymme

Om i försäkringsavtalet anges att försäkringen omfattar egendom i särskilt inbrottskyddat förvaringsutrymme (säkerhetsskåp, kassaskåp och värdeskåp eller kassavalv) som finns i inbrottskyddad lokal* gäller dessutom följande.

13.2.1.1 Förvaringsutrymme med nyckellås

Öppnas skåpet (valvet) med nyckel*, gäller försäkringen endast om försäkringstagaren eller den som för hans räkning omhänderhaft nyckeln, fråntagits denna genom

- rån* inom lokalen* om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott eller
- rån annorstädes eller
- inbrott* i bostad på försäkringsstället då den som omhänderhaft nyckeln vistats där eller
- inbrott annorstädes än på försäkringsstället i inbrottskyddad lokal eller
- inbrott i bostad på annan plats än på försäkringsstället.

13.2.1.2 Förvaringsutrymme med kod eller kombinationslås

Om låsanordningen utgörs av kod eller kombinationslås och skåpet (valvet) öppnats av obehörig, gäller försäkringen endast om koden eller kombinationen med våld eller hot som inneburit trängande fara avtvingats någon som i behörig ordning fått kännedom om denna. Har våldet eller hotet utövats inom lokalen* gäller försäkringen endast om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott*.

13.2.1.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som inträffat då förvaringsutrymmet öppnats med nyckel* som åtkommit på annat sätt än som anges i A.13.2.1.1
- skada som inträffat då nyckeln eller låskombinationen åtkommit genom rån*, våld eller hot, om den utsatts för övergreppet medverkat till eller främjat skadan eller var under 18 år
- skadegörelse genom sprängning.

13.2.2 Stöld genom tillgrepp utifrån ("smash and grab")

Försäkringen gäller för skada genom stöld förövad av person genom tillgrepp utifrån genom krossat fönster, förutsatt att stölden sker i samband med att fönstret krossas.

13.2.3 Stöld av nycklar

Om nyckel* som förvarats hos försäkringstagaren eller dennes ombud åtkommit genom

- rån*
- inbrott* i inbrottskyddad lokal*
- inbrott i bostad

och låsändringar på grund därav skäligen är påkallade i försäkrad byggnad* eller i lokal på försäkringsställe, ersätts kostnaderna härför.

13.2.3.1 Högsta ersättning

Högsta ersättning för låsändringar är 1 prisbasbelopp per försäkringsställe.

13.2.4 Skadegörelse

Försäkringen gäller för skada genom skadegörelse på försäkrad egendom.

13.2.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på lös egendom utomhus eller i obemannad lokal* som saknar inbrottskydd
- skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet
- skada på glas eller skylt då dessa är monterade på plats
- skada på plasthall.

13.2.4.2 Särskild självrisk

Självrisk* är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp vid skada genom skadegörelse som inte sker i samband med inbrott* eller inbrottsförsök.

13.2.8 Stöld och skadegörelse i automat

Försäkringen gäller för skada genom stöld eller skadegörelse i försäljningsautomat.

Anm

Se Q.01.13.2.8 om skyddskrav för försäljningsautomat.

14. Rånförsäkring - Vad försäkringen gäller för

14.1 Rån eller överfall

Försäkringen gäller för skada genom rån* eller överfall.

Med rån avses tillgrepp genom våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara. Med överfall avses här att våld utövats på person.

Försäkringen gäller också för skada genom lindrigare våld på person, förutsatt att våldet och tillgreppet omedelbart uppfattats av den som utsatts för våldet, att denne gjort vad som rimligen kan begäras för att hindra eller minska skadan och att händelsen kan styrkas genom tillförlitlig utredning.

14.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte

- när den som utsatts för rånet eller överfallet medverkat till eller främjat skadan
- för pengar och värdehandlingar*, om den som utsatts för rånet var under 18 år. Vid rån inom försäkringstagarens lokaler gäller dock inte denna åldersgräns.
- vid utpressning eller kidnappning.

15. Glasförsäkring - Vad försäkringen gäller för

15.1 Glasskada

Försäkringen gäller för skada genom bräck, sönderslagning eller stöld av glas i inredning, fönster eller dörr.

Försäkringen gäller också för skada genom sådan plötslig yttre påverkan att det för försäkringstagaren skulle innebära uppenbar olägenhet att behålla glaset.

Med glas jämställs här plastmaterial såsom material av polykarbonat, akrylplast eller liknande som används i stället för glas.

Vid glasskada som försäkringen gäller för ersätts även målning, etsning, blästring på glas, larmfolie eller ingjuten larmtråd liksom även plastfilm som glaset belagts med. Har glasskadan orsakats av att glaset målats, etsats, blästrats eller belagts med plastfilm ersätts varken glaset eller behandlingen av glaset.

15.2 Skylt och markis

Försäkringen gäller för skada genom bräck, sönderslagning eller stöld av skylt och markis med eventuellt tillhörande armatur och stativ.

15.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- glas i växthus
- glas, skylt eller markis som inte är monterat på därför avsedd plats
- skada genom sprängningsarbete
- glas eller skylt i byggnad* under uppförande, ombyggnad eller tillbyggnad, om skadan uppkommit i samband med sådan åtgärd.

16. Transportförsäkring - Vad försäkringen gäller för
Försäkringen gäller för skada under transport inom Norden till eller från försäkringsställe med försäkringstagarens transportmedel (även anställdas, hyrda, lånade eller leasade) samt under lastning och lossning i samband med sådan transport.

Försäkringen gäller endast i den mån försäkringstagaren inte kan få ersättning genom annan försäkring.

16.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada vid yrkesmässig transportverksamhet, t ex åkeriverksamhet
- stöld eller svinn.

Anm

Se Q.01.16 om säkerhetsföreskrifter för transportförsäkring.

16.2 Högsta ersättning

Högsta ersättning är 1 prisbasbelopp*.

18. Maskinförsäkring - Vad försäkringen gäller för

18.1 Maskinförsäkring - Byggnad - Försäkrad egendom

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd skada på till försäkrad byggnad* hörande och inom fastigheten befintligt

- system för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas och elektricitet
- hissanläggning, rulltrappa eller annan anordning för personbefordran
- tvätt- kyl- och frysanläggning för gemensamt bruk inom fastigheten
- maskinellt manövrerad garageport.

18.3 Undantag

18.3.1 Försäkringen gäller inte för skada på

- sanitetsgods, spis, disk-, tvätt- eller annan hushållsmaskin i bostadslägenhet
- borrhål, brunn, och simbassäng
- värmekulvert (se A.06.2.1)
- elpatron i värmepanna eller varmvattenpanna
- rökgång, fundament, murverk och inmurning eller infodring
- utbytbara verktyg
- förbrukningsmateriel.

18.3.2 Försäkringen gäller inte för skada genom

- smälta
- sprängningsarbete

- ras, skred, förskjutning och sättning i mark eller grundkonstruktion oberoende av orsaken till dessa skadehändelser
- vatten, som vid regn, snösmältning eller högvatten trängt ut ur avloppsledning eller svämmat över
- att hav, sjö eller vattendrag svämmat över
- frysning, om skadan beror på försummelse av den försäkrade.

18.3.3 Försäkringen gäller inte för skada

- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering
- som består i stöld
- som består i förslitning, förbrukning, korrosion (t ex rost eller frätning), beläggning eller avsättning.

22. Sanering efter dödsfall - Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för kostnader för nödvändig insekts- och luktsanering samt för eventuella reparationsåtgärder till följd av att person avlider i sin lägenhet och dödsfallet förblir oupptäckt en längre tid.

22.1 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

23. Oljeskadeförsäkring - Vad försäkringen gäller för

23.1 Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av olja

- från oljetank eller cisternanläggning (även berggrum) som omfattas av försäkringen
- tankbil eller tankvagn som disponeras av försäkringstagaren i försäkrad verksamhet för direkta transporter till och från egen cisternanläggning

Anm

Med olja förstås här, utöver vad som enligt tekniskt språkbruk avses därmed, även brandfarlig vätska enligt förordning om brandfarliga varor.

23.2 Försäkrad egendom

Försäkringen gäller för skada på egendom tillhörig annan än försäkringstagaren. Vid utströmning enligt 23.1 gäller försäkringen även för skada på mark, grundvatten, vattentäkt, sjö eller annat vattenområde.

Försäkringen gäller även för förmögenhetsskada som drabbar den skadade egendomens ägare.

23.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- den olja som runnit ut
- skada som är en följd av normalt och beräknligt spill
- skada som kan ersättas genom brand-, vatten-, eller ansvarsförsäkring eller enligt reglerna i trafikskadelagen.

23.6 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid varje skadetillfälle är 2 prisbasbelopp.

41. Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

41.1 Byggnad

41.1.1 Byggnaden återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnaden med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. Med återställande förstås

- reparation, eller
- återuppförande av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål på samma grund, eller
- anskaffande av annan lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål på annan plats inom försäkringstagarens verksamhetsområde.

Om återställande sker på annan plats värderas skadan högst till vad det skulle ha kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.

Värdeökning som kan uppstå till följd av förhöjd ändamålsenlighet av annan orsak än ändrad belägenhet dras av från skadans värde.

Återställande måste ske senast inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.

I skadekostnaden ingår merkostnad - intill 5 prisbasbelopp* - som föranleds av att skadad byggnad enligt myndighets beslut eller för byggande gällande normer i något hänseende, måste ges annan konstruktion eller utformande än före skadan.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, tex reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

Kan utan väsentlig olägenhet återställande ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

41.1.1.1 Värdering av byggnad

Byggnad* värderas till kostnaden för återställandet. Härifrån görs avdrag för berörda byggnadsdelars ålder enligt tabell A.41.1.1.5. För byggnadsdel vars underhåll varit eftersatt, eller som utsatts för onormalt slitage görs särskilt avdrag för återställande- och reparationskostnad, även för del av byggnad som inte angetts i tabell 41.1.1.5.

41.1.1.2 Värdering av installationer

För till byggnaden* hörande installationer enligt A.41.1.1.5 värderas skadan på sådan installation till återställandekostnad med åldersavdrag enligt tabell A.41.1.1.5. Detta gäller oberoende av värdeminskningen för byggnaden. Varje föremål och varje ledningssystem bedöms för sig.

41.1.1.3 Duk i plasthall eller tält

Skada på duk i plasthall eller tält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet. Åldersavdrag görs på återställandekostnaden (material och arbetskostnad) med 5 % per år, räknat för varje helt år som gått sedan duken första gången togs i bruk. För de första två åren görs inget åldersavdrag. Avdraget är begränsat till högst 90 % på duk som före skadan var funktionsduglig.

41.1.1.4 Byggnad av kulturhistoriskt värde och konstnärligt värde

Med tillämpning av A.41.1.1.2 och A.41.1.2 gäller för byggnad* med kulturhistoriskt och konstnärligt värde att skadan värderas till vad det kostar att utan dröjsmål reparera det skadade föremålet om detta är möjligt eller anskaffa ny tillverkat föremål av motsvarande konstnärliga kvalitet. Egendom som här avses ska vara särskilt dokumenterad (t ex foto) och upptagen på särskild förteckning. Aktuell dokumentation ska förvaras så att den inte kan förstöras i samband med att egendomen skadas.

41.1.1.5 Tabell för åldersavdrag

En byggnadsdels ålder beräknas från tidpunkten då den första gången togs i bruk. Åldersavdrag görs på återställandekostnaden (material och arbetskostnad) och görs enligt nedanstående tabell. Avdraget begränsas till högst 80% på byggnadsdel som före skadan var funktionsduglig.

<i>Byggnadsdel</i>	<i>Antal år utan åldersavdrag</i>	<i>Därefter görs ett avdrag per år med</i>
Installation för värme, vatten, avlopp, sanitet, ventilation, centraldammsugning samt maskinell utrustning		
- rörsystem, vattenradiatorer och sanitetsgoods	10 år	5 %
- hiss	25 år	5 %
- luft/luft värmepumpsanläggning	2 år	15 %
- övriga värmepumpsanläggningar, värmeåtervinningsystem, solfångare, vindkraftverk, takvärme och hushållsmaskin inkl spis	2 år	10 %
- övriga installationer samt annan maskinell utrustning än hushållsmaskin som t ex värmepanna, varmvattenberedare, varmvattenslingor i golv, elslingor i golv och elradiatorer	10 år	5 %
Elinstallationer (kablar, inkl brytare och uttag)	25 år	2 %
Radio- och TV-antenn (inkl parabol), markis, persienn	5 år	8 %
Larm	5 år	8 %
Målning. Tapetsering och annan väggbeklädnad (ej våtrum*)	5 år	8 %
Golvbeläggning (ej våtrum*)		
- textila	5 år	8 %
- plast, linoleum, laminat	10 år	5 %

- keramik- och stengolv	25 år	5 %
- massivt trä, stavparkett, ädelträ	15 år	5 %
- övriga	10 år	5 %
Våtrumsbeklädnad		
- golv- och väggmatta (trådsvetsad)	5 år	8 %
- keramik- och stenbeklädnad inkl bakomliggande våtisolering	10 år	5 %
- övriga material och utföranden samt målning i våtrum	2 år	10 %
Takbeläggning		
- papp, gummi eller plast	10 år	8 %
- annat material	20 år	2 %
Skorsten		
- stål eller plåt	5 år	8 %
- annat material	20 år	2 %

41.1.2 Byggnaden återställs inte

Återställs inte den skadade byggnaden* värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan. Skadan värderas dock högst till vad det skulle ha kostat att återställa byggnaden.

41.1.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av byggnad* hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift är den försäkrade även berättigad till ersättning - restvärdeersättning - för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar och på bolagets bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av byggnaden inte kan användas. Restvärdeersättning lämnas inte, i den mån rätt till ersättning föreligger enligt lag eller särskild författning.

41.2 Fastighetsinventarier*

Skadan värderas enligt de regler som finns angivna för installationer i A.41.1.

Återställs inte den skadade egendomen inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan egendomens dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

41.3 Trädgård och tomt*

Skadan värderas till vad det kostar att återställa trädgården och tomt.

Vid nyplantering av buskar och träd medräknas endast kostnad för plantor som normalt saluförs i handelsträdgårdar eller plantskolor i Sverige.

41.4 Maskinerier

41.4.1 Maskinerier* som återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Med återställande förstås

- reparation, eller
- anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska vid värderingen avdrag göras för detta.

Återställande måste ske inom 2 år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden 2 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 3 år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

I skadekostnaden inräknas inte heller den värdeminskning som föremålet efter återställandet kan anses ha undergått genom skadan.

41.4.1.1 Föremålets värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om föremålet minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

41.4.1.2 Speciella regler för vissa föremål

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet

- motordrivna fordon (motorfordon, traktorer, motorredskap inklusive skogsmaskin, och terrängmotorfordon) för vilka trafikskadelagen gäller samt släpfordon till dessa
- för byggnads- och anläggningsverksamhet avsedda maskinerier, panna, skjul och bod
- datorer samt utrustning och tillbehör till dessa.

Skada på modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned på att återställa föremålen. Inaktuella föremål värderas dock högst till 25 % av kostnaden för återställande.

Skada på duk i plasthall eller tält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet. Åldersavdrag görs på återställandekostnaden (material och arbetskostnad) med 5 % per år, räknat för varje helt år som gått sedan duken första gången togs i bruk. För de första två åren görs inget åldersavdrag. Avdraget är begränsat till högst 90 % på duk som före skadan var funktionsduglig.

41.4.1.3 Egendom av antikvariskt , kulturhistoriskt och konstnärligt värde

Skadan värderas till vad det kostar att utan dröjsmål reparera det skadade föremålet om detta är möjligt eller anskaffa nyttillverkat eller annat likvärdigt föremål av motsvarande konstnärliga kvalitet. Egendom som här avses ska vara särskilt dokumenterad (t ex foto) och upptagen på särskild inventarieförteckning. Aktuell dokumentation ska förvaras så att den inte kan förstöras i samband med att egendomen skadas.

I skadekostnaden skall inte inräknas merkostnad som föranleds av reparation på övertid eller som uppkommit därigenom att transport skett på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som egendomen efter reparation möjligen kan anses undergått genom skada skall inte inräknas.

41.4.2 Maskinerier som inte återställs

Återställs inte skadat föremål inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan. Skadan värderas dock högst till vad det skulle ha kostat att återställa föremålet.

41.5 Varor

Skadan värderas till varornas* värde enligt nedan med avdrag av eventuellt restvärde.

41.5.1 Varor anskaffade för försäljning

Varorna* värderas till vad det kostar att utan dröjsmål ersätta dem med nya varor av samma slag.

Om varorna inte återställs inom 2 år värderas de till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya varor av samma slag.

Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

41.5.2 Varor som den försäkrade tillverkar

Varorna* värderas till tillverkningskostnaderna - direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader - och administrationsomkostnaderna för att utan dröjsmål återställa varorna.

Om varorna inte återställs inom 2 år värderas de till de faktiska tillverkningskostnaderna vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket de då hade kunnat försäljas minskat med inbesparade kostnader.

Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

41.5.3 Varor sålda och färdiga för leverans

Varorna* värderas, i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor, till det avtalade försäljningspriset minskat med inbesparade kostnader.

41.6 Ritningar och arkivalier samt datamedia*

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned för att återställa den information som förlorats genom skadan och för att återställa originalritningar.

41.7 Värdehandlingar

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned på att återställa eller återanskaffa värdehandlingar.

41.8 Kunders egendom*

Skadan värderas efter de regler som gäller för det egendomslag som egendomen tillhör för ägaren.

41.9 Arbetstagares, förtroendevaldas och funktionärers egendom

Egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler.

Egendom i övrigt värderas enligt bolagets hemförsäkringsvillkor.

41.50 Skadevärdering genom skiljemän

Vid tvist om värdet av skada på egendom ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

42. Självrisk

Självrisken* är 20 % av prisbasbeloppet om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp* avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

42.1 Särskild självrisk

Särskild självrisk som är angiven under A.11-25 gäller dock om den är högre.

43. Skadeersättningsregler

Anm

För viss egendom och vissa skadehändelser gäller särskild begränsning av högsta ersättning enligt A.11-25.

43.1 Helvärdeförsäkring*

43.1.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A.41. Skadevärderingsregler
 - röjningskostnad enligt A.43.4
 - räddningskostnad enligt A.43.5
- med avdrag för
- självrisk* enligt A.42
 - eventuell underförsäkring* enligt A.43.1.2
- och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt A.43.7.

43.1.2 Underförsäkring

Om försäkringsbeloppet vid skadetillfället understiger det belopp som anges i A.08, föreligger underförsäkring*. Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som försäkringsbeloppet utgör av där angivna belopp.

Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålens sammanlagda belopp enligt A.08, minskas ersättningsbeloppet för sådant föremål till så stor del som försäkringsbeloppet utgör av detta belopp.

43.1.2.1 Har försäkringstagaren lämnat uppgifter för premieberäkning i enlighet med Y.03.2.1 lämnas ersättning intill gällande försäkringsbelopp, d v s bestämmelserna om underförsäkring* tillämpas inte.

43.2 Förstariskförsäkring*

43.2.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A.41. Skadevärderingsregler
 - röjningskostnad enligt A.43.4
 - räddningskostnad enligt A.43.5
- med avdrag för
- självrisk* enligt A.42
- och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt A.43.7.

43.2.2 Högsta ersättning

Ersättning lämnas högst med försäkringsbeloppet.

43.3 Fullvärdeförsäkring*

43.3.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A.41 Skadevärderingsregler
 - röjningskostnad enligt A.43.4
 - räddningskostnad enligt A.43.5
- med avdrag för
- självrisk* enligt A.42
 - eventuell underförsäkring* enligt A.43.3.2
- och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt A.43.7.

43.3.2 Underförsäkring

Försäkringstagaren ska underrätta bolaget om ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförlig förbättring av fullvärdeförsäkrad* byggnad* för att nytt premieunderlag ska fastställas. Underlåter försäkringstagaren detta och har vid skadetillfället enligt bolagets beräkningar värdet av byggnaden ökat med det nya utförandet föreligger underförsäkring*. Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som erlagd premie för byggnaden utgör av den premie som skulle ha erlagts för denna med det nya utförandet. Premieunderlagen ska vara fastställda med samma värderingsmetod.

43.4 Röjningskostnad

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering. För varor* begränsas ersättningen för sådana kostnader till högst 10 % av försäkringsbeloppet.

Ersättning lämnas inte för röjning av oförsäkrade grunder och fundament.

Vid förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

43.5 Räddningskostnad

Bolaget ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt R.01.3, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas från annat håll.

Vid förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

43.6 Inteckningshavare

43.6.1 Panträtt

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning vid betalning av ersättning på grund av försäkringsavtal.

Säkerhetsrätten gäller inte vid skada på lös egendom.

43.6.2 Företagsinteckning

Om den som innehar rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress hos bolaget, så har han, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till försäkringsersättning enligt försäkringsavtalet. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av försäkringsbeloppet för ifrågavarande slag av egendom. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt om andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

43.6.3 Fullvärdeförsäkrad egendom

Vid tillämpning av gällande bestämmelser om inteckningshavares rätt till skadeersättning anses vid beloppslös fullvärdeförsäkring av egendom dess värde enligt tillämpad värderingsmetod omedelbart före skadetillfället utgöra försäkringsbeloppet.

43.7 Leverantörsgaranti

Är leverantör eller entreprenör enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar bolaget inte kostnaden härför. Denna begränsning avser dock inte följdskada på annan funktionell enhet än den som varit felaktig.

Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör eller entreprenör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka detta.

Är den försäkrade tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, om skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

43.8 Skadeersättningsregler i övrigt

Bolaget har rätt att i stället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Bolaget är inte skyldigt att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av denna.

Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

43.9 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad byggnad* överklagats och bolaget på grund av detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen betalas senast 1 månad efter det att bolaget fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast 1 månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

43.10 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt R.

B3. FÖLJESKADEFÖRSÄKRING

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller endast för försäkringstagaren såsom utövare av försäkrad verksamhet.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för extrakostnad, inkomstbortfall samt hyresförlust som uppkommit under ansvarstiden. Ansvarstiden är 24 månader och räknas från den tidpunkt då egendomsskadan inträffat.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Extrakostnads- och avbrottsförsäkring

Vid avbrott i verksamheten som orsakats av ersättningsbar egendomsskada enligt

A.Egendomsförsäkring, lämnas ersättning för verifierade extrakostnader som avser åtgärder för att upprätthålla verksamheten och begränsa förlust.

Ersättning lämnas även för inkomstbortfall som trots sådana åtgärder inte kunnat undvikas. Med inkomstbortfall menas den uteblivna intäkten av försäljning av varor och tjänster som normalt ingår i föreningens verksamhet, minskat med härigenom svarade kostnader för inköp av material och varor.

11.2 Hyresförlust

Om försäkrad byggnad helt eller delvis blir oanvändbar på grund av ersättningsbar egendomsskada enligt A Egendomsförsäkring, ersätts också den hyresförlust som kan uppkomma under ansvarstiden. För uthyrd lokal beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan å ena sidan den nedsättning i hyran, som hyresgästen enligt lag kan kräva, och å andra sidan minskade kostnader för uppvärmning, belysning m m samt ränta på ersättning för egendomsskada.

För bostadsrättslägenhet beräknas hyresförlusten på motsvarande sätt med utgångspunkt från den nedsättning av årsavgiften som kan krävas. Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skadan säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lokalen sedan den reparerats inte uthyras för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund härav lämnas dock för högst tre månader.

41. Skadevärderingsregler

Skadan regleras efter ansvarstidens slut. Skadebeloppet utgörs av förlust bestående av extrakostnad och inkomstbortfall eller hyresförlust enligt B3.11.

42. Självrisk

Självrisken* är 20 % av prisbasbeloppet om inte annat anges i försäkringsbrevet.

43. Skadeersättningsregler

43.1 Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom avbrottet uppkommen förlust/extrakostnad.

43.2 Högsta ersättning vid förlust/extrakostnad genom naturskada eller dammgennombrott.

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för

- egendomsskada inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt
 - därav föranledda följskador
- är vid varje skadetillfälle begränsad till 350 prisbasbelopp.

43.3 Tidpunkt för betalning av ersättning

Skada regleras efter ansvarstidens slut. Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

43.4 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen. För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens diskonto.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet.

C. ANSVARSFÖRSÄKRING

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och anslutna föreningar samt arbetstagare, funktionärer och förtroendevalda för skada orsakad i tjänsten (de försäkrade).

Försäkringen avser all verksamhet som de försäkrade bedriver.

Försäkringen gäller också för försäkrad såsom ägare eller brukare av fastighet där verksamheten bedrivs samt för byggnads- och anläggningsarbeten på sådan fastighet.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i hela världen utom i USA och Kanada.

08. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet anger det belopp till vilket skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs- och räddningskostnader sammanlagt är försäkrade.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Person- och sakskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada samt förmögenhetsskada till följd av sådan ersättningsbar skada enligt

- allmänna skadeståndsrättsliga regler
- allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde
- sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägsförvaltning för skada genom rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller användande av obehövad järnvägsövergång
- sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt ellagen
- sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägare avseende övertaget fastighetsägaransvar.

Om denna försäkring gör undantag för sak- eller personskada gäller denna försäkring inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

11.2 Ren förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada i vissa fall enligt C.12.5.1.

Anm

Med ren förmögenhetsskada menas ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakskada.

11.3 Ansvar enligt personuppgiftslagen

Försäkringen omfattar den skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade kan bli skyldig att betala enligt 48 § personuppgiftslagen (1998:204).

11.20 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger avtalad självrisk* åtar sig bolaget gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs att betala och som denne inte kan få ut av motpart eller annan samt
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att erlægga.

12. Vad försäkringen inte gäller för

12.1 Levererad produkt

Försäkringen gäller inte för

- skada på produkt som den försäkrade levererat om skadan består i eller är en följd av fel, brist eller defekt hos produkten
- kostnad i samband med reklamation, utbyte eller återtagande av levererad produkt. Försäkringen gäller inte heller för räddningskostnader eller andra kostnader till följd av att levererad produkt befaras orsaka skada
- skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos levererad produkt
- skada orsakad av asbest, formaldehyd eller PCB
- skada genom att levererad kemisk produkt eller levererat läkemedel inte förhindrat, avbrutit eller påverkat sådant beräkneligt händelseförlopp eller sådan beräknelig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts
- skada genom levererad produkt när den försäkrade underlåtit att utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att fel, brist eller defekt i produkten inte upptäckts.

12.1.2 Med skada på levererad produkt förstås här även skada som beror på att den levererade produkten måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därmed måste ske i annan egendom än den levererade produkten.

12.2 Omhändertagen egendom¹

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar
- på grund av särskilt åtagande yrkesmässigt lyfter, transporterar eller förvarar
- uppför eller nedmonterar, om egendomen ingår i byggnadsverk eller broar
- omhänderhar för att i serie tillverka, bearbeta eller ihopsätta, såvida inte skada drabbar enstaka exemplar
- omhänderhar för försäljning.

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

Anm

Särskild självrisk* gäller enligt C 42.1 för andra lyft eller transporter än de som är undantagna i C.12.2.

12.3 Trafik med motordrivet fordon¹

Försäkringen gäller inte för skada som omfattas av trafikförsäkring, vilken tillhandahålles i landet ifråga, och som inträffar till följd av trafik med motordrivet fordon

- för vilket trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lagstiftning gäller
- när det används inom tävlingsområde

när den försäkrade eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av det motordrivna fordonet.

Detta undantag tillämpas även om den försäkrade underlåtit att teckna trafikförsäkring.

12.4 Luftfartyg, skepp, båtar och liknande¹

Försäkringen gäller inte för

- skada genom luftfartyg, svävare eller hydrokopter
- sakskada orsakad genom segel- eller maskindrivna skepp och båtar eller genom kollision med av dessa bogserade föremål

när den försäkrade, eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av dessa farkoster.

12.5 Miljöansvar¹

12.5.1 Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en följd av miljöskada. Med miljöskada avses skadeståndsskyldighet enligt miljöbalken.

Försäkringen gäller dock om skada beror på

- att fel tillfälligt har begåtts
- att fel plötsligt och oförutsett har uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning.

I dessa fall gäller försäkringen även för ren förmögenhetsskada*.

Anm

Särskild självrisk* gäller enligt C 42.1 vid ren förmögenhetsskada.

12.5.2 Försäkringen gäller inte för sakskada eller ren förmögenhetsskada som den försäkrade kan bli ansvarig för enligt miljöbalken i egenskap av byggherre eller entreprenör om skadan orsakats genom sprängning, pålning, spontning, schaktning eller grävning.

12.6 Straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknande ersättning.

12.7 Fel och brist i utredningar och beskrivningar

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar, som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

12.8 Förutsebar skada

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommit under sådana omständigheter att det för den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.

12.9 Lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att arbetsledningen varken haft eller borde haft kännedom om åsidosättandet.

12.10 Atomskada

Försäkringen gäller inte för sådan atomskada som den försäkrade kan göras ansvarig för enligt atomansvarighetslagen eller motsvarande utländsk lagstiftning.

12.30 Annan försäkring och arbetsskada

Försäkringen gäller inte till den del ersättning kan lämnas genom annan försäkring.

Försäkringen gäller inte för arbetsskada* och inte heller för skada som kan ersättas genom socialförsäkring, patientförsäkring, annan liknande försäkring eller ersättningsform .

Försäkringen gäller dock om lagenlig regressrätt föreligger mot den försäkrade.

42. Självrisk

Självrisken* är lägst lägst 10 % av prisbasbeloppet om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Endast en självrisk avdras

- vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera levererade produkter
- för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma skadetillfälle.

42.1 Särskild självrisk

Självrisken* är lägst 1 prisbasbelopp vid ren förmögenhetsskada* enligt C.12.5.1.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt C.11.20
 - räddningskostnader enligt C.43.2
- med avdrag för självrisk* enligt C.42.

43.1 Högsta ersättning

Bolagets ersättningskyldighet är begränsad till 1 försäkringsbelopp vid varje skada och totalt 2 försäkringsbelopp per försäkringsår, dock högst

- **1 försäkringsbelopp** vid skada genom levererad produkt om flera skador orsakats av samma fel, brist eller defekt hos en eller flera produkter, oavsett om skadorna inträffat under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas därvid inom det försäkringsbelopp som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade
- **1 försäkringsbelopp** vid skador som uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle
- **5 prisbasbelopp*** vid skada på egendom som lyfts eller transporterats i andra fall än de som är undantagna i C.12.2
- **10 prisbasbelopp** vid varje skada enligt C.11.3
- **25 prisbasbelopp** per försäkringsår för ren förmögenhetsskada* enligt C.12.5.1.

43.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

Ersättning lämnas dock inte för kostnad för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt.

43.3 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt avsnitt R.

43.4 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt R.

1) Detta undantag tillämpas inte vid skada genom levererad produkt. Härmed avses skada orsakad av defekt som funnits hos produkten när den sattes i omlopp av den försäkrade eller därefter tillförts produkten genom åtgärder som den försäkrade eller för hans räkning annan person vidtagit.

D. Förmögenhetsbrottsförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och anslutna föreningar (de försäkrade). Försäkringen gäller även för uppdragsgivare vid skada som denne förorsakats genom dataintrång. Försäkringen avser all verksamhet som de försäkrade bedriver.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada genom brott som förövas under den tid försäkringen är i kraft och som upptäcks senast 5 år efter det att brottet förövats. Försäkringen gäller dock inte för brott som upptäcks senare än 2 år efter försäkringens upphörande.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som uppkommer inom Norden, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

08. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet anger det belopp till vilket skada, skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs-, skiljemanna- och räddningskostnader sammanlagt är försäkrade.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Förmögenhetsbrott

Försäkringen gäller för skada genom att arbetstagare hos den försäkrade i tjänsten gjort sig skyldig till något av följande i brottsbalken angivna förmögenhetsbrott som medför personlig vinning för någon:

- förskingring, undandräkt eller grov förskingring
- trolöshet mot huvudman
- bedrägeri, bedrägligt beteende eller grovt bedrägeri
- stöld, snatteri eller grov stöld.

Kan det inte fastställas vem som förövat brottet gäller försäkringen endast om det genom tillförlitlig utredning kan styrkas att någon av den försäkrades arbetstagare i tjänsten gjort sig skyldig till brottet.

Anm.

Med arbetstagare avses person med vilken den försäkrade ingått anställningsavtal och för vilken den försäkrade betalar arbetsgivaravgift enligt lagen om socialavgifter.

Med arbetstagare förstås även den för vilken den försäkrade har principalansvar enligt skadeståndslagen även om anställningsförhållande inte föreligger.

11.2 Dataintrång

Försäkringen gäller för skada som åsamkas den försäkrade genom att någon i brottslig avsikt bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling eller olovligen ändrar, utplånar, blockerar eller i register för in en sådan upptagning och därmed gör sig skyldig till dataintrång enligt brottsbalken.

11.3 Åtagande

Vid skada som försäkringen gäller för och som överstiger avtalad självrisk åtar sig bolaget att

- betala den skada som förorsakats av den försäkrade
- vid krav på skadestånd på grund av konstaterat förmögenhetsbrott utreda och förhandla om eventuell skadeståndsskyldighet
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att betala
- betala skäliga rättegångskostnader.

12. Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för

- skada som den försäkrade kan få ersättning för genom annan försäkring
- utrednings- och revisionskostnader för att fastställa skadans omfattning även om sådan kostnad uppkommit i samband med rättegång
- skada genom brott som förövats av arbetstagare efter det att genom försäkringen ersättningsbar skada, som orsakats av densamme, har upptäckts
- ränta på uppkommen kapitalförlust
- skada genom förlust av goodwill
- skada genom bestickning eller obehörigt utnyttjande eller röjande av företagshemlighet samt företagsspioneri och olovlig befattningsmed företagshemlighet
- på förhand avtalade skadestånd
- skada som uppkommer indirekt för försäkrad
- skada genom datavirus.

42. Självrisk

Vid varje skada gäller en självrisk* som är lägst 20 % av prisbasbeloppet* vid tidpunkten för den första brottsliga handlingen.

Endast en självrisk tas ut vid skada till följd av brott som en och samma person eller flera personer gemensamt begått oavsett om skadan hänför sig till ett eller flera försäkringsår. Självrisken baseras därvid på det prisbasbelopp som gällde det försäkringsår den första brottsliga handlingen begicks.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt D.11
 - räddningskostnader enligt D.43.2
- med avdrag för självrisk enligt D.42.

43.1 Högsta ersättning

Ersättningen för skada till följd av brott förövat under ett och samma försäkringsår är begränsad till det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet.

Vid skada till följd av brott, som en och samma person eller flera personer gemensamt begått, är ersättningen begränsad till det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet oavsett om skadan hänför sig till ett eller flera försäkringsår. Det försäkringsbelopp som ska tillämpas är det belopp som gällde vid tidpunkten för den första brottsliga handlingens förövande.

Om försäkringsbeloppet höjs är bolagets ersättningsskyldighet begränsad till det lägre beloppet för brott som förövats före höjningen. Om försäkringsbeloppet istället sänks, gäller det högre beloppet endast för brott, som förövats före sänkningen.

43.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

43.3 Tillrättakommen egendom

Kommer egendom, för vilken ersättning utgetts, tillrätta ska egendomen ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

43.4 Tidpunkt för betalning av ersättning och räntebestämmelser

Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt R.04. Bolaget äger dock rätt att avvakta åtalsbeslut avseende det/de misstänkta brotten.

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt R.04.

E. Rättsskyddsförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

01.1 Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för försäkringstagaren, dennes arbetstagare och andra medförsäkrade som anges i försäkringsbrevet (de försäkrade).

01.2 Försäkringen gäller också för försäkrad såsom ägare eller brukare av fastighet, förutsatt att denna till övervägande del används i den försäkrade verksamheten.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft under förutsättning att försäkring för samma försäkrade verksamhet funnits under en sammanhängande tid av minst 2 år. I denna tid får inräknas tid då rättsskyddsförsäkring för samma försäkrade verksamhet funnits i annat försäkringsbolag.

Om rättsskyddsförsäkring inte funnits för samma försäkrade verksamhet under en sammanhängande tid av minst 2 år när tvist uppkommer, gäller försäkringen ändå under förutsättning att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat, samt tvisten uppkommit, sedan försäkringen trädde i kraft.

Försäkringen gäller även för tvist som uppkommer efter det att försäkringen upphört på grund av att den försäkrade verksamheten upphört, förutsatt att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under den tid försäkringen var i kraft samt att inte längre tid än 10 år förflutit sedan dessa händelser eller omständigheter inträffade.

Anmärkning

Med tvist avses att anspråk helt eller delvis avvisas.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist

- med motpart som har hemvist inom Norden
- som avser fastighet belägen inom Norden.

Vid skattemål enligt E.11.4 gäller försäkringen endast för tvist i Sverige.

11. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäligena kostnader i tvist enligt E.11.1 - 11.4 som försäkrad inte kan få betald av staten eller av motpart. Försäkringen gäller endast för kostnader som uppkommer under den tid försäkrad biträds av ombud enligt R.03.2.

Anmärkning

Försäkringen gäller således inte för brottmål.

11.1 Tvist utan rättegång

11.1.1 Försäkringen gäller för försäkrads egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål i tingsrätt och statens va-nämnd, som fastighetsmål i fastighetsdomstol eller som miljömål i miljödomstol, i Sverige eller motsvarande instanser i övriga nordiska länder.

11.1.3 Är tvisten sådan att den först ska prövas av annan instans (till exempel kronofogdemyndighet, arrende- eller hyresnämnd) betalas endast kostnader som uppkommer efter sådan prövning. Har tingsrätt hänskjutit en tvist för medling till hyresnämnd gäller försäkringen även för sådan medling.

11.2 Tvistemål med rättegång

Försäkringen gäller för försäkrads egna rättegångskostnader och sådana motpartskostnader som denne efter domstols prövning ålagts att betala i mål som anges i E.11.1.1 och i efterföljande prövning i hovrätt och Högsta domstolen. Försäkringen gäller även för hyres- eller arrendetvist som prövas vid behörig hovrätt.

Träffas förlikning under rättegång gäller försäkringen för rättegångskostnader som försäkrad åtagit sig att betala motpart, under förutsättning att det är uppenbart att försäkrad skulle ha ålagts att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvistemålet prövats av domstol.

Anmärkning

Som rättegångskostnad anses även kostnad för medlare som är förordnad enligt 42 kap 17 § andra stycket rättegångsbalken.

11.3 Tvist med skiljeförfarande

Försäkringen gäller för kostnader för skiljeförfarande om tvisten utan sådant förfarande skulle ha prövats av i E.11.1.1 nämnda domstolar. Ersättning lämnas för försäkrads egna kostnader och för sådana motpartskostnader som denne, efter skiljemännens prövning ålagts att betala, dock inte för ersättning till skiljemännen.

11.4 Skattemål

Försäkringen gäller för försäkrads ombudskostnader i tvist som prövas som skattemål i förvaltningsrätt, kammarrätt och Regeringsrätten och som avser någon av följande skatter eller avgifter:

- inkomstskatt enligt inkomstskattelagen
- avgifter enligt lagen om socialavgifter
- löneavgift enligt lagen om allmän löneavgift
- skatt enligt lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster
- skatt enligt lagen om särskild löneskatt på pensionskostnader
- mervärdesskatt (moms) enligt mervärdesskattelagen.

12. Vad försäkringen inte gäller för

12.1 Vissa undantagna tvister

Försäkringen gäller inte för tvist

- som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kap 3d § första stycket rättegångsbalken (så kallade småmål). Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet
- som rör sådan av försäkrad bedriven eller planerad verksamhet eller del därav som enligt miljölagstiftning kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om denna lagstiftning åberopas eller inte

- när försäkrad begär eller för talan om tillstånd, godkännande eller liknande om saken prövas av fastighetsdomstol eller miljödomstol
- som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller före detta arbetstagare
- som avser fordran eller annat anspråk som överlåtits på försäkrad om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan händelser och omständigheter som ligger till grund för tvisten uppkom
- som grundar sig på försäkrads borgensåtagande eller liknande åtagande
- som avser skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranlett misstanke om brott eller åtal för brott som kräver grov oaktsamhet eller uppsåt för straffbarhet
- enligt marknadsföringslagen
- som avser ersättningsanspråk mot försäkrad som kan eller skulle kunna omfattas av ansvarsförsäkring oavsett som sådan är gällande eller inte
- som gäller försäkrad i egenskap av ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon eller av vatten- eller luftfarkost och där skadan eller tvisten kan eller skulle ha kunnat omfattas av motorförsäkring, båtförsäkring eller annan liknande försäkring
- som rör försäkrad i egenskap av konkursgäldenär, part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion
- där försäkrad inte har befogat intresse av att få sin sak prövad
- som har samband med köp eller försäljning av fastighet. Detta undantag tillämpas inte vid köp eller försäljning som är att betrakta som annat än rent kommersiell
- som avser anspråk som uppkommit mellan delägare eller försäkrade som omfattas av samma försäkringsavtal eller mellan företag inom samma koncern
- om försäkringstagaren ingår eller har för avsikt att ingå ett arvodesavtal som ger ombudet rätt till en kvotdel av uppdragets resultat.

12.1.1 Vissa kostnader för eget arbete m m

Försäkringen ersätter inte

- kostnader som avser försäkrads eget arbete, tidsspillan, inkomstbortfall, resor eller uppehälle
- kostnader för utredning om innehållet i utomnordisk rätt
- kostnader för verkställighet av dom, beslut eller avtal
- bokföringskostnader
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter.

12.1.2 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt
- underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att få ersättning av staten eller av motpart
- krävs på högre ersättning för ombudskostnad än vad som utdömts efter prövning av domstol.

12.2 Vissa skattemål

Försäkringen gäller inte för tvist i skattemål avseende

- belopp som understiger ett halvt basbelopp
- omständigheter som utgör brott enligt skattebrottslagstiftning
- skönstaxering
- huruvida skatt eller avgift har inbetalts till myndighet

- eftertaxering och omprövning såvida inte den försäkrade, efter prövning i allmän förvaltningsdomstol, kan visa att han fullgjort sin uppgiftsplikt på ett riktigt sätt
- skattetillägg
- skatteflykt enligt lag mot skatteflykt.

12.2.1 Vissa kostnader för eget arbete m m i skattemål

Försäkringen ersätter inte

- kostnader som uppkommit före skatteverkets slutliga beslut
- kostnader som avser försäkrads eget arbete, tidsspillan, inkomstbortfall, resor eller uppehålle
- bokföringskostnader
- avgifter, räntor eller viten.

12.2.2 Vissa merkostnader i skattemål

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

42. Självrisk

Självrisken* är 10 % av prisbasbeloppet* och 10 % av de kostnader enligt E.11, som överstiger 10 % av prisbasbeloppet om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Endast en självrisk tillämpas

- när två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist
- när försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter, även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.
- om flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp avrundas nedåt till närmast 100-tal kronor.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt E.11 med avdrag för
- självrisk* enligt E.42.

43.1 Högsta ersättning

Vid varje tvist är bolagets ersättningsskyldighet för ombuds- och rättegångskostnader begränsad till högst 5 prisbasbelopp*.

För samtliga tvister som uppkommer under samma försäkringsår, är bolagets ersättningsskyldighet begränsad till högst 25 prisbasbelopp.

En tvist föreligger om

- två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist

- försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund
- flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

Kan försäkrad i en och samma tvist erhålla ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag begränsas ersättningen så att den tillsammans med övriga försäkringar uppgår till högst 5 prisbasbelopp.

43.3 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas till försäkrads eget ombud för försäkrads egna ersättningsbara kostnader enligt E.11 när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om försäkrad blir, eller riskerar att bli, ersättningskyldig till flera, har bolaget rätt att fördela resterade del av försäkringsersättningen.

Ersättning à conto förutsätter särskild prövning. Bolaget åtar sig utbetalning högst 1 gång var sjätte månad. Betalning à conto görs endast till ombudet och eventuell återbetalningsskyldighet faller på betalningsmottagaren.

G1. Olycksfallsförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för person som utför uppdrag för Bygdegårdarnas Riksförbund eller ansluten förening. Försäkringen omfattar även deltagare vid föreningens egna arrangemang. Varje person är försäkringstagare och ägare till sin försäkring.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller under utövande av uppdrag, deltagande i sammankomst, kurs eller annan verksamhet eller ideellt arbete. Försäkringen gäller även vid resa till och från - när försäkrad person utför uppdrag i samband med - sådan aktivitet.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

08. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet anges i försäkringsbrevet och är den högsta ersättning som utbetalas vid invaliditet, för hjälpmedel samt vid dödsfall till följd av olycksfallsskada.

Vid invaliditet utbetalas ersättning med så stor del av försäkringsbeloppet som svarar mot invaliditetsgraden. Försäkringsbeloppet sätts ned med 5 % då den försäkrade fyller 56 år och därefter varje år med ytterligare 5 % av det i försäkringsbrevet angivna beloppet. Försäkringsbeloppet sätts ned med högst 50 %.

Utbetalning från försäkringen grundas på de försäkringsbelopp som anges i försäkringsbrevet.

08.1 Försäkring med försäkringsbelopp angivna i kronor (fasta belopp)

Utbetalning från försäkringen grundas på de försäkringsbelopp som anges i försäkringsbrevet.

08.2 Försäkring med försäkringsbelopp angivna i basbelopp (värdesäkrade belopp)

Om försäkringsbeloppet anges i basbelopp beräknas ersättningen på det basbelopp som gäller då bolaget betalar ut ersättning.

11. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller vid olycksfall som leder till bestående invaliditet och vid dödsfall på grund av olycksfall. Försäkringen omfattar

- ersättning vid medicinsk eller ekonomisk invaliditet
- ersättning vid dödsfall.

Med olycksfall avses kroppsskada som drabbar den försäkrade ofrivilligt genom plötslig yttre händelse (olycksfall). Med olycksfall jämställs kroppsskada som uppkommit genom förfrysning, värmeslag eller solsting. Sådan kroppsskada ska anses ha inträffat den dag skadan visade sig.

Som olycksfall räknas inte

- skada som uppkommit på grund av smitta genom bakterier, virus eller annat smittämne

- skada som uppkommit genom användning av medicinska preparat eller genom ingrepp, behandling eller undersökning som inte föranletts av olycksfallsskada som omfattas av denna försäkring
- sådant tillstånd som även om det konstaterats efter ett olycksfall enligt medicinsk erfarenhet inte kan anses bero på olycksfallet utan på sjukdom, lyte eller sjukliga förändringar
- skada där den skadevällande händelsen föranletts av att den försäkrade var sinnessjuk eller var påverkad av alkohol, andra berusningsmedel, sömnmedel, narkotiska medel eller föranletts av missbruk av läkemedel.

Beträffande särskilda begränsningar vid behandlingskostnader för tandskador, se G1.41.1.3.2.

12. Vad försäkringen inte gäller för

12.1 Skador i samband med idrottsutövning

Efter det att försäkrad fyllt 16 år gäller inte försäkringen vid olycksfallsskada som drabbar försäkrad under deltagande i

- boxning, brottning, judo, karate eller därmed jämförlig idrottsutövning
- kapplöpning till häst
- drakflygning eller fallskärmshoppning
- särskild anordnad hastighetstävling med bobsleigh, rodel eller motordrivet fortskaffningsmedel eller särskild anordnad träning härför.

12.3 Krig

Försäkringen gäller inte vid olycksfallsskada som drabbar den försäkrade medan krigstillstånd råder i Sverige, om olycksfallet kan anses vara beroende av krigstillståndet.

Med krigstillstånd i Sverige avses krig vari Sverige befinner sig eller som jämföras med sådant krig vid tillämpning av särskild lagstiftning ifråga om ansvarighet för livförsäkring.

41. Skadevärderings- och ersättningsregler

41.1 Försäkringen gäller för

- invaliditet
- dödsfall
- läke-, tandskade- och resekostnader enligt G1.41.1.1 - 41.1.3 nedan. Försäkringsbelopp framgår av försäkringsbrevet.

41.1.1 Invaliditet

41.1.1.1 Ekonomisk invaliditet

Med ekonomisk invaliditet förstås av olycksfallsskadan* föranledd bestående nedsättning med minst 50 % av den skadades arbetsförmåga. Samtliga möjligheter till yrkesarbete ska ha prövats och Försäkringskassan ska ha beviljat minst halv förtidspension före fyllda 60 år.

Till grund för bestämning av invaliditetsgraden läggs sådana av olycksfallet föranledda skador och symptom som kan objektivt fastställas.

Bedömning av den ekonomiska invaliditeten kan göras tidigast när den försäkrade fyllt 16 år. För försäkrade som vid olycksfallstillfället fyllt 60 år eller uppbär sjukbidrag, handikappersättning eller förtidspension enligt lagen om allmän försäkring eller sjukpension från allmän tjänst bedöms alltid invaliditeten med hänsyn till av olycksfallsskadan föranledd bestående nedsättning av den försäkrades kroppsfunction ("medicinsk invaliditet").

41.1.1.2 Medicinsk invaliditet

Med medicinsk invaliditet förstås av olycksfallsskadan* föranledd bestående nedsättning av den skadades kroppsfunction.

Till grund för bestämning av invaliditetsgraden läggs sådana av olycksfallet föranledda skador och symptom som kan objektivt fastställas. Bestämningen sker oberoende av i vilken grad den skadades arbetsförmåga nedsatts på grund av olycksfallsskadan. Kan förlorad kroppsdel ersättas av protes, bestäms invaliditetsgraden även med beaktande av protesfunktionen.

Medicinsk invaliditet beräknas enligt medicinskt tabellverk för olycksfall fastställt av Försäkringsförbundet.

Har genom samma olycksfall uppkommit skador på flera kroppsdelar utges ersättning högst efter en beräknad invaliditetsgrad av 100 %. Ersättning utbetalas med så stor del av försäkringsbeloppet som svarar mot invaliditetsgraden.

41.1.1.3 Rätten till invaliditetskapital

Rätt till invaliditetskapital inträder om olycksfallsskadan* inom 3 år från olycksfallet orsakat invaliditet och minst 12 månader förflutit från olycksfallet. Så snart den definitiva invaliditetsgraden fastställts utbetalas invaliditetskapitalet.

Fastställelse av den definitiva invaliditetsgraden ska om möjligt ske inom 3 år från olycksfallet men kan uppskjutas så länge detta enligt medicinsk erfarenhet eller med hänsyn till föreliggande rehabiliteringsmöjligheter är nödvändigt.

Om behandlingen är helt avslutad och den definitiva invaliditetsgraden kan fastställas redan innan tolv månader förflutit från olycksfallet, inträder ersättningsrätten och ersättning utbetalas när invaliditetsgraden fastställts.

Avlider den försäkrade sedan rätt till invaliditetsersättning uppkommit, men innan utbetalning skett, betalas det belopp ut som svarar mot den säkerställda definitiva invaliditetsgraden som beräknas ha förelegat vid dödsfallet.

41.1.1.4 Vänteersättning för försäkring med fasta försäkringsbelopp

Om invaliditetsgraden inte kan fastställas inom ett år från det olycksfallet inträffade, lämnas vänteersättning efter ett år tills utbetalning av invaliditetsersättning kan göras. Vänteersättningen är 6 % av invaliditetsersättningen per år. Utbetalning av vänteersättning görs samtidigt med utbetalning av invaliditetsersättning.

41.1.1.5 Hjälpmedel för att lindra invaliditetstillståndet

Utöver den ersättning vid invaliditet som bestäms efter invaliditetsgraden kan ersättning utges för hjälpmedel och andra åtgärder, som läkare föreskrivit såsom erforderliga för att lindra invaliditetstillståndet och om kostnaderna inte enligt lag eller särskild författning ska ersättas från annat håll. Ersättning lämnas med sammanlagt högst det i försäkringsbrevet angivna beloppet för av bolaget i förhand godkända utgifter.

41.1.1.6 Ärrersättning

Rätt till ersättning för vanprydande ärr eller annan kosmetisk defekt inträder först efter avslutad behandling och sedan ärrret bedöms vara kvarstående för framtiden, dock tidigast ett år från det olycksfallet inträffade. Ersättnings storlek bestäms enligt tabell som fastställts av Länsförsäkringsbolaget.

41.1.2 Dödsfallsersättning

Rätt till dödsfallsersättning föreligger om olycksfallsskadan* föranleder den försäkrades död inom 3 år från olyckstillfället.

Förmånstagare vid dödsfallet är, om ej annat förordnande delgivits bolaget, i första hand den försäkrades make eller sambo och barn, i andra hand den försäkrades föräldrar, i tredje hand den försäkrades arvingar. Om endast en av föräldrarna har vårdnaden av den försäkrade är vårdnadshavaren förmånstagare.

41.1.3 Ersättning för läke-, tandskade- och resekostnader

Försäkringen gäller för kostnader inom Norden och som uppkommit inom tre år från olyckstillfället för vård och behandling av läkare eller tandläkare och för resor enligt G1.41.1.3.1 - 41.1.3.3 nedan.

Ersättning lämnas i den mån rätt till ersättning inte föreligger enligt lag, konvention, författning eller från annan försäkring. För försäkrad som inte har rätt till ersättning från Försäkringskassan i Sverige och inte heller rätt till andra förmåner enligt den allmänna försäkringen (AFL) ersätts endast kostnad som i motsvarande situation skulle ha ersatts, om den försäkrade haft sådan rätt och till fullo utnyttjat den.

41.1.3.1 Läkekostnader

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäligen kostnader för vård eller behandling som lämnats eller föreskrivits av behörig läkare för skadans läkning.

För vård på annat sjukhus än sådant som tillhör staten eller som drivs av kommun eller landstingskommun, eller nordiskt sjukhus av motsvarande slag, lämnas ersättning endast efter i förväg träffad överenskommelse med bolaget.

För av sjukhusvård föranlett sjukpenningavdrag lämnas ersättning endast till den del avdraget kan anses överstiga inbesparade levnadskostnader.

För förlorad arbetsinkomst lämnas inte ersättning. Ersättning lämnas för kostnader som uppkommit inom 3 år från olycksfallet.

41.1.3.2 Tandskadekostnader

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäligen kostnader för behandling som utförts av tandläkare. Skada vid tuggning eller bitning ersätts inte.

När det gäller implantatbehandling eller skalfasader lämnar försäkringen endast ersättning om behandlingen omfattas av den allmänna tandvårdsförsäkringen. Ersättning lämnas med högst 25 % av prisbasbeloppet*.

Behandling och arvode ska i förhand ha godkänts av bolaget. För nödvändig akutbehandling ersätts dock kostnad även om bolagets godkännande inte hunnit inhämtas. Den skadade ska utan dröjsmål söka tandläkare och anmäla skadan till bolaget. Anmälan ska åtföljas av utredning på blankett, som bolaget tillhandahåller.

Föreligger vid olycksfallet sjukliga eller för åldern inte normala förändringar, lämnas ersättning endast för den skada, som kan antas ha blivit följderna om förändringarna inte funnits då skadan inträffade. Skada på fast protes ersätts enligt motsvarande regler som skada på naturlig tand. Detta gäller även avtagbar protes, som när den skadades var på plats i munnen.

Ersättning lämnas för kostnader för behandling inom 3 år från olycksfallet. Måste slutbehandling på grund av den försäkrades ålder uppskjutas till senare tidpunkt ersätts även kostnader för den uppskjutna behandlingen under förutsättning att bolaget innan den försäkrade fyllt 25 år godkänt den uppskjutna behandlingen. För behandling som företas senare men före fyllda 30 år, ersätts kostnaden under förutsättning att bolaget tagit ställning innan den försäkrade fyllt 25 år och i anslutning härtill godkänt den uppskjutna behandlingen.

41.1.3.3 Resekostnader

Ersättning lämnas för kostnader för nödvändiga resor för vård och behandling. Om olycksfallsskadan* orsakat sådan nedsättning av den försäkrades förmåga att förflytta sig att enligt läkares föreskrift särskilt transportmedel måste anlitas för att den försäkrade ska kunna utföra sitt ordinarie förvärvs- eller skolarbete lämnas också ersättning för merkostnader för resor mellan fast bostad och ordinarie arbetsplats eller skola under tiden för läkarbehandlingen.

Resekostnad ersätts för det billigaste, vanligen förekommande färd sätt som med hänsyn till den försäkrades tillstånd kunnat användas och som tillstyrkts av läkare.

Ersättning lämnas för kostnader som uppkommit inom 3 år från olycksfallet.

41.1.3.4 Kläder och glasögon

Om olycksfallsskada* medfört läkar- eller tandläkarbesök, ersätts i samband med olycksfallet skadade personliga gångkläder, cykel- eller ridhjälm, glasögon, hörapparat och andra vid olycksfallet burna handikapphjälpmedel. Ersättning lämnas med högst 20 % av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring.

Q. SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

01. Egendoms- och följskadeförsäkring

01.1 Allmänt

Den försäkrade ska iaktta

- lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter som meddelas i syfte att förhindra eller begränsa skada
- föreskrifter som anges i försäkringsbrevet
- föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande i syfte att förhindra eller begränsa skada
- föreskrifter som anges nedan.

01.3 Brandsläckning och larm

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens räddningschef eller av bolaget.

01.4 Heta arbeten

Dessa säkerhetsföreskrifter för heta arbeten gäller för tillfällig arbetsplats där heta arbeten utförs och fara för brand kan föreligga. Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

01.4.1 Ansvar för att föreskrifterna följs

Den försäkrade svarar gentemot bolaget för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

1. den försäkrades företagsledning
2. övriga anställda hos den försäkrade
3. entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

Om någon som anges i punkt 1 - 3 inte följer dessa säkerhetsföreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen ur denna försäkring. Se Q.01.50 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

01.4.2 Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (t ex ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) ska skriftligen utse en *tillståndsansvarig* som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, får heta arbeten utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett Tillstånd/Kontrollista för heta arbeten eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

01.4.3 Säkerhetsregler för heta arbeten

01.4.3.1 Säkerhetsregel nr 1 - Behörighet

Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBF:s utbildningskommitté för heta arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

01.4.3.2 Säkerhetsregel nr 2 - Brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen - även under arbetsrast - under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid - minst en timme - eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i tillståndet.

Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

01.4.3.3 Säkerhetsregel nr 3 - Brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, ska tillstånd inhämtas av kommunens brand- /räddningschef.

01.4.3.4 Säkerhetsregel nr 4 - Städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara

- städad
- vid behov vattnad.

01.4.3.5 Säkerhetsregel nr 5 - Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska

- flyttas bort
- skyddas genom övertäckning
- avskärmas.

01.4.3.6 Säkerhetsregel nr 6 - Dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara

- skyddas
- göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

01.4.3.7 Säkerhetsregel nr 7 - Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara

- tätade
- kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

01.4.3.8 Säkerhetsregel nr 8 - Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs:

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) samt brytverktyg, t ex pikyxa och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, t ex vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg).

01.4.3.9 Säkerhetsregel nr 9 - Svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylénflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

01.4.3.10 Säkerhetsregel nr 10 - Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

01.4.3.11 Säkerhetsregel nr 11 - Torkning och uppvärmning

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

01.4.3.12 Säkerhetsregel nr 12 - Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300 ° C.

01.4.3.13 Säkerhetsregel nr 13 - Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBFs "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

01.6 Branddörr och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd under icke arbetstid.

01.7 Uppvärmningsanordningar

Brännbart material ska hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.

Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle ska vara av typ som godkänts av Statens Provningsanstalt eller annan behörig instans. Flyttbar elvärmeapparat ska vara utförd enligt gällande bestämmelser från Semko eller annat nordiskt provningsinstitut.

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad* endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

01.9 Nyckel, kod eller låskombination

Nyckel*, kod eller låskombination till byggnad* och lokal* ska handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i lokalen att den är lättillgänglig för obehörig.

I nyckelskåp i anslutning till lokal får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme - såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande - vilket är betryggande avskilt från annan lokal.

01.10 Lås, kod och låskombination

Lås, kod eller låskombination ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning misstänka att någon obehörigen innehar nyckeln eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

01.11 Datamedia och information

Förvaring av originalprogram

Original exemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att originalet och installerat program inte kan skadas vid samma tillfälle.

Rutiner för säkerhetskopiering av användarfiler

Säkerhetskopior ska framställas med den frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde, dock minst 1 gång per vecka.

Säkerhetskopior ska vara korrekta, aktuella och funktionsdugliga.

Säkerhetskopior ska förvaras skilda från originalet och från varandra på sådant sätt att dessa inte kan skadas vid samma tillfälle.

01.11.1 Särskild påföljd

Har föreskrift enligt Q.01.11 inte följts gäller utöver påföljd enligt Q.01.50.5 att ingen ersättning lämnas för merkostnad och avbrottsskada till följd av skada på datamedia och information.

01.12 Vattenförsäkring

01.12.1 Grundläggande krav för vattenförsäkring

01.12.1.1 Frysrisk

Skäliga åtgärder ska vidtas för att förhindra utströmning genom frysning.

01.12.1.2 Dagvattenledning

Invändigt ledningssystem för regn- eller smältvatten ska uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt Boverkets Byggregler (BBR).

01.12.1.3 Provning

Ledningssystem ska innan de tas i bruk provas och godkännas i vedertagen ordning.

01.12.2 Övriga föreskrifter för vattenförsäkring

01.12.2.1 Underhåll

Ledningssystem och övriga anordningar som ska förhindra utströmning ska underhållas på ändamålsenligt sätt. Påföljd enligt Q.01.50 tillämpas dock endast om underhållet är uppenbart eftersatt.

01.12.2.2 Varor i källarloal

Varor* i källarloal ska uppallas minst 10 cm över golvet. Med källarloal avses lokal vars golv helt eller delvis är beläget minst 1 meter under intilliggande marknivå. I byggnad med flera källarvåningar gäller bestämmelsen endast för den lägst belägna våningen.

01.13 Skyddskrav för inbrottsförsäkring

01.13.1 Skyddskrav för lokal*

Lokal där inbrottsförsäkring gäller ska uppfylla kraven för nedan angivna skyddsklass. Anges flera skyddsklasser framgår det av försäkringsbrevet vilken skyddsklass som gäller för respektive lokal.

01.13.1.1 Skyddskrav (skyddsklass 1)

Anm

Utöver vad som anges nedan hänvisas till bolaget för bedömning av vad som enligt gällande regler är godtagbart.

Omslutningsyta* (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet m m) ska, såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar, i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott* och försvåra bortförandet av stöldgods.

Väggar, tak och golv

Väggar tak och golv ska vara av sten, betong, lättbetong, trä, två lager korrugerad plåt eller flerskiktskonstruktioner av blandade material med motsvarande styrka. Även väggar som är certifierade enligt SSF:s norm 1047 för inbrottskyddande väggar, klass 1 är godtagbara. Väggarna ska ansluta tätt till bärande konstruktion.

Dörr, port och lucka

Godtagbar dörr, port och lucka är:

- dörr av aluminium, stål eller massivt trä.
- dörr som är certifierad enligt SS 81 73 45, klass 1.
- dörr certifierad enligt SS-ENV 1627, motståndsklass 2.
- dörr som uppfyller kraven enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 1 kompletterad med en gallergrind monterad innanför dörren. Gallergrinden ska vara certifierad enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 2 eller Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSF 033.

- gallergrind certifierad enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 4.

Dörr, port och lucka som inte uppfyller kraven ovan ska ha hela dörrbladet förstärkt med minst 0,5 mm tjock stålplåt eller 6 mm tjock plywood.

Dörr, port och lucka i omslutningsyta* ska vara låst med godkänd låsenhet eller med annan låsanordning som för det särskilda fallet godtagits av bolaget. Dörr, port och lucka anses inte vara låst om nyckel* har kvarlämnats i låset. Låsenhet ska vara fastsatt på säkert sätt enligt tillverkarens anvisningar.

Anm

Dörr som av Räddningstjänsten är klassad som utrymningsväg får ha godkänd låsenhet med vred på insidan.

För pardörrar gäller dessutom att den inaktiva dörren ska vara reglad upp- och nedtill med säkrade hävarmskantreglar eller på likvärdigt sätt.

Utåtgående dörr, port och lucka ska ha bakkantsäkring.

Anm

Låsenhet

Med godkänd låsenhet avses

- certifierat instickslås och slutbleck som uppfyller fordringarna i svensk standard SS 3522 lägst klass 3. Låset ska från båda sidor av dörren endast kunna öppnas med nyckel.
- certifierat hänglås med beslag eller certifierad låsbom. Lås och beslag ska på dörrens insida vara lägst klass 3 och lägst klass 4 på utsidan enligt fordringarna för hänglås och hängbeslag i Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSFN 014 och SSF 018.
- invändig stålbom av plattjärn minst 8 x 50 mm som låses med hänglås certifierat enligt Svenska Stöldskyddsföreningens norm för hänglås SSFN 014 klass 3.

Bakkantsäkring

Godkänd bakkantsäkring är bakkantbeslag eller stiftning genom gångjärn.

Bakkantbeslag

Bakkantbeslag består av ett bleck som monteras i karmen och en platta med gripklo eller med stift som monteras i dörren.

Slutbleck

Beslag för montering i karm avsett att förstärka denna vid kolvurtag.

Stiftning genom gångjärn

Bakkanten på utåtgående dörr säkras genom s k stiftning. Dörrkarmen förses med minst 2 karmstift av stål - ett i varje gångjärn som griper in i hål i dörrens bakkant.

Öppningsbart fönster i omslutningsyta ska vara stängt och invändigt reglat.
Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har inkrypningskydd*.

Brandventilator ska vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig mekanisk reglingsanordning eller ha godkänt inkrypningskydd*.

Annan öppning som är större än 150x300 mm, i omslutningsyta ska ha godkänt inkrypningskydd*.

01.13.2 Skyddskrav för andra utrymmen

Om det i försäkringsbrevet anges att inbrottsförsäkring gäller för annat utrymme än lokal* får utrymmet inte lämnas olåst. Nyckel får inte lämnas kvar i låset.

Krav på utrymmets inbrottskydd som anges i försäkringsbrev eller särskilt villkor ska vara uppfyllt.

01.13.2.8 Skyddskrav - försäljningsautomat

Tobaksautomat i ytterdörr skall framför varorna ha ruta av splitterfritt glas eller pansarglas och stålgaller innanför rutan.

Tobaksautomat utomhus skall framför varje ruta vara försedd med stålband (stålgördel) som är låst med av försäkringsbolagen godkänt lås.

01.16 Transportförsäkring

Transporterad egendom ska skyddas genom ändamålsenlig emballering, packning, inoljning eller på annat sätt.

Egendom som kan skadas av nederbörd ska vara täckt på tillfredsställande sätt.

Fordon som används för transport ska vara lämpligt med tanke på godsets art. Fordonet får inte vara bristfälligt eller överbelastat.

01.17 Cistern

Cistern ska uppfylla de krav som föreskrivs i lag eller som meddelats av myndighet avseende utförande, anläggande, kontroll och underhåll.

Cistern ska vara försedd med överflynnadsskydd.

Utan bolagets medgivande får inom 15 meter från cistern för brännbar vätska eller i sådan cistern inte finnas uppvärmningsanordning för olja, eldstad eller öppen eldstad i någon form.

Cistern för brännbar vätska ska vara elektriskt jordad. Cistern, som inte är av plåt, ska dessutom vara försedd med åskledare.

01.50 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

01.50.1 Allmänt

Har den försäkrade när skada inträffar försummat att följa en säkerhetsföreskrift som framgår av försäkringsvillkoren eller av en författning som villkoren hänvisar till, betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckning skadan får anses ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits. Med den försäkrade likställs annan som haft att tillse att föreskriften följdes.

01.50.2 Påföljd enligt allmänna regler

Har föreskrift enligt

- Grundläggande krav för vattenförsäkring (Q.01.12.1)
- Skydds krav för inbrottsförsäkring (Q.01.13)
- Transportförsäkring (Q.01.16)

inte följts tillämpas enbart Q.01.50.1, vilket kan innebära att ingen ersättning lämnas. Om särskilda skäl föreligger kan begränsad ersättning lämnas.

01.50.3 Nedsättning görs med 30 %

Har föreskrift enligt Heta arbeten (Q.01.4) inte följts sätts den ersättning som annars skulle lämnats efter avdragen självrisk* ned med 30 %, dock med lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp*. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

01.50.4 Särskild påföljd

Om särskild påföljd anges i direkt anslutning till säkerhetsföreskriften tillämpas den.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

01.50.5 Nedsättning görs med 20 %

Har annan säkerhetsföreskrift som inte åberopas i Q.01.50.2-4 inte följts sätts den ersättning som annars skulle lämnats efter avdragen självrisk* ned med 20 %, dock med lägst 50 % av prisbasbeloppet* och högst 10 prisbasbelopp. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

02. Ansvarsförsäkring

02.1 Den försäkrade ska iaktta

- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet
- att dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar i rimlig omfattning förvaras och på bolagets begäran uppvisas när det kan vara av betydelse för att kunna fastställa
 - leveranstidpunkt, eller
 - om skadeståndsskyldighet föreligger, eller
 - om produkt varit defekt vid leverans.

02.20 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift

Har den försäkrade inte iakttagit sina skyldigheter enligt föreskrifterna i Q.02.1 och har detta varit till väsentligt men i utredning av skadestandsfrågan, görs ett avdrag med 20 % av annars utgående ersättning, dock med lägst 50 % av prisbasbeloppet* och högst 10 prisbasbelopp.

Q. Säkerhetsföreskrifter

03. Förmögenhetsbrottsförsäkring

03.1 Allmänt

Den försäkrade ska

- iaktta lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter som meddelas i syfte att förhindra eller begränsa skada
- iaktta de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet.

03.2 Datamedia och information

Förvaring av originalprogram

Originalexemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att originalet och installerat program inte kan skadas vid samma tillfälle.

Rutiner för säkerhetskopiering av användarfiler

Säkerhetskopia ska framställas med den frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde, dock minst 1 gång per vecka.

Säkerhetskopior ska vara korrekta, aktuella och funktionsdugliga.

Säkerhetskopior ska förvaras skilda från originalet och från varandra på ett sådant sätt att dessa inte kan skadas vid samma tillfälle.

03.3 Inventering och rutiner

Den försäkrade ska minst en gång varje försäkringsår företa inventering av varulager, maskiner och inventarier samt kontrollera de rutiner som används för medelshanteringen.

03.4 Förvaltning och kontroll

Den försäkrade ska tillse att aktiebolagets ekonomiska förhållanden, i det enskilda fallet, kontrolleras på ett tillfredställande sätt motsvarande aktiebolagslagens 8 kap 4 § och 29 § (aktiebolagslag 2005:551) eller motsvarande regler som är tillämpliga för annan associationsform bland annat genom att utnyttja de möjligheter till kontroll som attestordning, datorsystem och liknande ger. Dokumentation av system, program och drift samt regler för behörighet och liknande handlingar ska i rimlig omfattning bevaras och på försäkringsgivarens begäran överlämnas när det kan ha betydelse för utredning av skada.

03.20 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift

Har den försäkrade inte iakttagit sina skyldigheter enligt föreskrifterna i Q.03.1-4, ersätts endast den skada som kan ha uppstått oberoende av detta.

R. NÄR SKADA INTRÄFFAT

01. Egendoms- och Följdskadeförsäkring

01.1 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Dessutom ska den försäkrade vid stöld, inbrott*, rån*, överfall* eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända in polisintyg till bolaget.

01.2 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget snarast efter det att skadan uppkommit och senast 6 månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning. Avser ersättningskravet förlust enligt B1.04 och B2.04 ska krav framställas senast 3 månader efter ansvarstidens* slut.

Framställs kravet senare är bolaget fritt från ersättningskyldighet.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom - skadad och oskadad - med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättningens storlek.

01.3 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade verksamheten
- söka bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften.

01.4 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

01.5 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att låta besiktiga skada samt att, innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för reparation och tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering.

Iakttar den försäkrade inte vad som här sagts är bolagets ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

01.6 Gravationsbevis och panthavares godkännande

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget.

01.7 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

02. Ansvarsförsäkring

02.1 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

02.2 Skadeståndskrav

Skadeståndskrav ska vidarebefordras till bolaget snarast efter det att försäkrad erhållit det. Om skadeståndskravet inte framförts till bolaget inom 6 månader efter det att försäkrad erhållit det, är bolaget fritt från ersättningsskyldighet.

02.3 Uppgörelse i godo

Om bolaget så begär är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan bolagets tillåtelse medge skadeståndsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Den försäkrade är även skyldig att förhindra att den försäkrade ådöms skadeståndsskyldighet genom tredskodom.

Iakttar den försäkrade inte av bolaget lämnade föreskrifter är bolaget fritt från ansvarighet om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Har bolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd är bolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkommen kostnad och att företa ytterligare utredning.

02.4 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

02.5 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet.

02.6 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

02.7 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet, eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta bolaget härom. Bolaget äger rätt att efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

02.8 Utredning

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

03. Rättsskyddsförsäkring

03.1 Anmälan om tvist

Tvist ska anmälas och ersättningskrav framställas snarast, dock senast 3 år från tvistens uppkomst respektive den händelse som orsakade skattemålet.

Anmäls tvistens senare är bolaget fritt från ansvar.

Anm

Försäkrad anses ha fått kännedom om försäkringsfallet när ombud anlitas i tvist.

03.2 Ombud

Ombud ska anlitas innan tvist anhängiggörs i domstol. Är tvist sådan att den enligt E.11.1 först ska prövas av annan instans, ska ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till ärendets natur och den ort där verksamheten bedrivs, och vara

- ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller jurist anställd hos sådan ledamot eller på allmän advokatbyrå eller
- annan person som efter prövning av Försäkringsbolagens rättsskyddsnämnd visats lämplig.

Bolaget har rätt att hos Sveriges Advokatsamfund eller motsvarande prövningsinstans påkalla skiljedom, eller att hos Försäkringsbolagens rättsskyddsnämnd pröva skäligheten av arvode eller kostnader för ombud. Ombudet ska förbinda sig att godta sådan prövning.

Vid tvist utomlands har bolaget rätt att bestämma vilket ombud som ska anlitas.

03.3 Bedrägliga uppgifter

Om försäkrad svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för bedömning av försäkringsersättningen kan denna begränsas eller helt bortfalla.

R. När skada inträffat

04. Förmögenhetsbrottsförsäkring

04.1 Anmälan om skada

Upptäcker den försäkrade att förmögenhetsbrott förövats eller dataintrång skett eller misstänks detta ska, även om ersättning inte begärs, bolaget snarast underrättas.

Om bolaget anser det erforderligt åligger det den försäkrade att begära polisutredning.

04.2 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget snarast efter det att skadan uppkommit och senast 6 månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning eller från den tidpunkt då polisutredningen avslutats.

Framställs kravet senare är bolaget fritt från ersättningskyldighet.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättningens storlek.

04.3 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat.

04.4 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte iakttagit sin räddningsplikt enligt ovan, och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

04.5 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

09. Olycksfallsförsäkring

Anmälan om olycksfallsskada* som kan ge rätt till ersättning ska göras snarast möjligt. En förutsättning för rätt till ersättning är att den försäkrade utan dröjsmål anlitar behörig läkare, under sjuktid står under fortlöpande läkartillsyn och iakttar läkarens föreskrifter samt följer av bolaget i samråd med läkare lämnade anvisningar, som avser att begränsa följderna av olycksfallet.

Den som gör anspråk på ersättning ska enligt bolagets anvisningar förete läkarintyg och övriga handlingar, som är av betydelse för bestämning av rätten till ersättning. Bolaget har rätt att föreskriva att den försäkrade inställer sig för undersökning hos läkare som bolaget anvisar, om detta bedöms vara nödvändigt för fastställande av rätten till ersättning. Kostnaderna för av bolaget begärda intyg samt för undersökningar och resor enligt föregående stycke betalas av bolaget.

X. ALLMÄNNA UNDANTAG

01. Grov vårdslöshet och uppsåt

Bolaget är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

02. Krig

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplopp.

03. Atomkärnprocess

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

05. Terroristattack

05.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- genom oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme
 - som innebär att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av att sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A.11-16 gäller för, inträffat hos leverantör eller kund med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt
 - som orsakas av biologisk eller kemisk kontamination
- om skadans uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med terroristattack

Y. ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER

01. Försäkringstiden och förnyelse av försäkringen

Försäkringstiden räknas från kl 00.00 begynnelse dagen och är 1 år om inte annat anges i försäkringsbrevet. Tecknas försäkring på begynnelse dagen räknas försäkringstiden dock först från den tidpunkt då försäkringsavtalet ingås.

Vid försäkringstidens slut förnyas försäkringen genom att försäkringstagaren betalar den premie som bolaget genom utsänd avi underrättar honom om. Om högre premie eller ändrade villkor ska gälla för den nya försäkringen ska bolaget meddela detta senast då premieavin sänds ut.

Har bolaget anledning att inte förnya försäkringen ska försäkringstagaren underrättas om detta senast 1 månad före försäkringstidens slut. Skickas meddelandet senare förlängs försäkringen med lika många dagar som meddelandet är försenat.

02. Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden

02.1 Bolaget har rätt att vid dröjsmål med premiebetalningen säga upp försäkringen att upphöra

- 3 dagar efter uppsägningen vid första premieperioden (nyteckning)
- 7 dagar efter uppsägningen vid senare premieperiod.

02.2 Bolaget har rätt att säga upp försäkringen före försäkringstidens utgång

- om försäkringstagaren eller den försäkrade har väsentligt åsidosatt sina förpliktelser mot bolaget
- när de förhållanden som ligger till grund för försäkringen ändras på ett sätt som bolaget inte kan antas ha tagit i beräkning och som medför att risken för skada ökar.

02.3 Om försäkrad inte tillåter att bolaget besiktigar försäkrad egendom har bolaget rätt att säga upp försäkringen att upphöra 14 dagar efter uppsägningen.

02.5 Försäkringstagaren har rätt att säga upp försäkringen om försäkringsbehovet helt eller till väsentlig del faller bort, t ex genom att egendom avyttras.

02.10 Förändring av avtal vid terroristattack

Bolagets återförsäkring kan med anledning av skada orsakad av terrorism komma att förändras. Bolaget äger därför rätt att helt exkludera eller förändra sitt åtagande enligt detta avtal med anledning av skada orsakad av terrorism 7 dagar efter det att meddelande härom avsänts till försäkringstagaren.

03. Premiebetalning och uppgifter för förnyad försäkring

03.1 Första premie

Premien ska betalas i förskott. Bolagets ansvarighet inträder vid försäkringstidens början, även om premien ännu inte har betalats. Detta gäller endast under förutsättning att premien betalas inom 14 dagar efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Betalas inte premien inom 14 dagar efter utsändningen av avi föreligger dröjsmål med premiebetalning. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp inträder bolagets ansvarighet först dagen efter betalningen.

03.2 Förnyad försäkring

03.2.1 Uppgifter för förnyad försäkring

För beräkning av premie för nytt försäkringsår ska försäkringstagaren på anfordran utan dröjsmål lämna uppgift om

- det vid tidpunkten för uppgiftslämnandet aktuella nyanskaffningsvärdet* för helvärdeförsäkrade byggnader
- ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförlig förbättring av fullvärdeförsäkrad byggnad*

03.2.2 Förnyelsepremie

Premien för förnyad försäkring ska betalas senast på dess begynnelse dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än 1 månad efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Försäkringen förnyas under förutsättning att premien betalas inom här föreskriven tid.

Försäkringen förnyas även om premien betalas senare än inom föreskriven tid, dock endast under förutsättning att betalning sker innan försäkringen sagts upp. Bolagets ansvarighet inträder i detta fall först dagen efter betalningen.

03.3 Tilläggspremie under försäkringstiden

Om tilläggspremien i sin helhet är föranledd av att försäkringen utökats, gäller för tilläggspremien vad som sagts om första premien (se Y.03.1).

Om tilläggspremien i övriga fall inte betalas inom 14 dagar efter det att bolaget skickat ut premieavin, begränsas bolagets ansvarighet till vad som svarar mot erlagd premie.

03.4 Särskilda regler vid kontobetaling

Utöver vad som anges i Y.03.1 - Y.03.3 gäller bestämmelserna i kontoavtalet (autogiroavtalet).

Om kontot upphör att gälla av annan anledning än utebliven betalning aviseras premie för återstående del av försäkringstiden. Premie ska betalas enligt reglerna i Y.03.1 - Y.03.3

Om kontot upphör att gälla på grund av bristande betalning har bolaget rätt att säga upp försäkringen enligt Y.02.1.

03.5 Särskilda regler vid annan delårsbetalning än konto

Premie för senare premieperiod (månads-, kvartals- eller halvårsbetalning) ska betalas senast på periodens första dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än en månad efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Betalas inte premien i rätt tid föreligger dröjsmål med premiebetalningen och bolagets ansvarighet upphör, d v s bolaget ansvarar inte längre för försäkringsfall. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp, återinträder bolagets ansvarighet först dagen efter betalningen.

04. Rätt till premieåterbetalning när försäkringen upphör i förtid

Om försäkringen efter försäkringstagarens uppsägning upphör att gälla ska bolaget återbetala det belopp som svarar mot den reduktion av premien som skulle ha gjorts om försäkringen från början hade bestämts att gälla för den kortare tiden.

Om försäkringen efter bolagets uppsägning upphör att gälla återbetalar bolaget oförbrukad del av premien.

Om försäkrad egendom skadats är den premie som belöper på ett försäkringsbelopp motsvarande skadeersättningen förbrukad.

05. Upplysningsplikt och riskökning

05.1 Felaktiga eller ofullständiga uppgifter

Premie och försäkringsvillkor grundar sig på de uppgifter som lämnades då försäkringen tecknades eller förnyades. Har försäkringstagaren lämnat uppgifter, som han insett eller bort inse vara felaktiga eller ofullständiga, och har detta medfört för låg premie eller alltför förmånliga villkor, begränsas bolagets ansvarighet till vad som svarar mot erlagd premie och de villkor som egentligen skulle ha gällt. Om bolaget med kändedom om de rätta förhållandena skulle ha vägrat försäkring, lämnas ingen ersättning om skada inträffar.

05.2 Ändrade förhållanden

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada ska försäkringstagaren meddela detta till bolaget. Skulle ändringen ha medfört högre premie eller ändrade villkor och har försäkringstagaren utan skäligen anledning underlåtit att meddela bolaget ändringen begränsas ansvarigheten på samma sätt som anges i Y.05.1.

06. Återkrav

I den mån bolaget har betalat ersättning övertar bolaget den försäkrades rätt att kräva ersättning av den som är ansvarig för skadan.

Återkrav mot privatperson får framställas endast om

- denne vållat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet, eller
- skadan har samband med dennes förvärvsverksamhet.

10. Personuppgiftslagen (1998:204)

Bolaget behandlar sådana personuppgifter som är nödvändiga för att fullgöra bolagets åtaganden enligt denna försäkring. Uppgifterna kan lämnas ut till annat bolag inom Länsförsäkringar eller till andra bolag som bolaget samarbetar med.

Uppgifterna används bl a för att teckna och administrera avtal och fullgöra avtal och rättsliga skyldigheter. Uppgifterna används också för att ge en helhetsbild av försäkring och sparande inom Länsförsäkringar och som underlag för att informera om och erbjuda bolagets olika tjänster samt för att ge god service i övrigt.

Huvudansvarig för behandlingen av personuppgifter är bolaget.

11. Gemensamt skadeanmälningsregister (GSR)

Bolaget äger rätt att i ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR) registrera anmälda skador i anledning av denna försäkring. Registret används endast i samband med skadereglering. Personuppgiftsansvarig för det gemensamma skadeanmälningsregistret är Försäkringsförbundet.

12. Dubbelförsäkring

Är intresse som omfattas av denna försäkring försäkrat även genom annan försäkring och finns i denna förbehåll vid dubbelförsäkring, gäller samma förbehåll för båda försäkringarna. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i försäkringsavtalslagen.

13. Force majeure

Bolaget är inte ansvarigt för förlust som kan uppstå om skadeutredning, utbetalning av ersättning eller iståndsättande av skadad egendom fördröjs på grund av krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution eller uppror eller på grund av arbetsmarknadskonflikt, konfiskation eller nationalisering, rekvisition, destruktion av eller skada på egendom genom order från regering eller myndighet.

14. Preskription

Den som inte är nöjd med bolagets beslut om ersättning förlorar sin rätt om han inte väcker talan mot bolaget inom 3 år från det han fick kännedom om att fordringen kunde göras gällande och i varje fall inom 10 år från det att fordringen tidigast hade kunnat göras gällande.

Bolaget får dock inte avböja kravet av sådan anledning om det framställts före den i första stycket angivna tidpunkten och den försäkrade inom 6 månader från det han fick del av bolagets ståndpunkt väcker talan vid domstol angående kravet.

15. Lagar

För denna försäkring gäller i övrigt bestämmelserna i försäkringsavtalslagen.

Tvist angående tolkningen eller tillämpningen av detta försäkringsavtal eller frågor med anknytning till avtalsförhållandet ska avgöras enligt svensk lag i svensk domstol.

Z. DEFINITIONER

Ansvarstid

Med ansvarstid avses den längsta tid under vilken ersättning kan lämnas räknat från den dag egendomsskadan inträffat.

Arbetskada

Med arbetskada avses skada till följd av olycksfall i eller under färd till och från arbetet samt annan skadlig inverkan i arbetet.

Arbetstagares, förtroendevalda och funktionärers egendom

Härmed avses arbetstagares

- personliga lösegendom, dock inte egendom hänförlig till objekttypen Pengar och värdehandlingar
- egendom, som enligt kollektivavtal vid skada ska ersättas av arbetsgivaren.

Basbelopp

Se prisbasbelopp.

Byggnad

Härmed avses byggnad och sådan egendom som hör till byggnad enligt 2 kap 2 § jordabalken som lyder:

"Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.

I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår

- bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling,
- butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning,
- samlingslokal: estrad och sittplatsanordning,
- ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning,
- fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri.

Reservdel och dubblett till föremål, som avses i första eller andra stycket, hör ej till byggnaden."

Till byggnad räknas även oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.

Dagsvärde

Härmed avses marknadsvärdet vid skadetillfället. Kan detta inte fastställas utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet, med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

Fastighetsinventarier

Härmed avses på fastigheten:

- befintlig egendom för fastighetens skötsel, dock inte motordrivet fordon för vilket trafikskadelagen gäller
- befintliga inventarier som fastighetsägaren anskaffat till lägenhets eller lokalinnehavarnas gemensamma bruk, även om äganderätten överlåtits till en bland lägenhets- eller lokalinnehavarna bildad förening
- befintligt byggnadsmaterial som fastighetsägaren anskaffat för fastighetens underhåll och som är upplagt inom fastigheten. Som byggnadsmaterial betraktas härvid även sådan egendom, som utgjort byggnads tillbehör till den fasta egendomen, men lossgjorts från denna.

Fullvärdeförsäkring

Med fullvärdeförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller utan försäkringsbelopp.

Förstariskförsäkring

Med förstariskförsäkring avses att viss del av egendomens värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller med försäkringsbelopp.

Helvärdeförsäkring

Med helvärdeförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller med försäkringsbelopp.

Inbrott

Med inbrott förstås att någon olovligen med våld brutit sig in i lokal eller med dyrk tagit sig in i lokal.

Inkrypningsskydd

Med inkrypningsskydd i villkorets mening avses sådan skyddsanordning för öppning i omslutningsyta som syftar till att försvåra för obehörig att ta sig in i försäkringslokal.

Kunders egendom

Härmed avses kunder tillhörig egendom, som är i försäkringstagarens vård. I egendomens värde ingår även kostnader som försäkringstagaren lagt ned på denna egendom.

Lokal

Som lokal anses inte fordon, arbetsredskap, fartyg, luftfartyg, plasthall, tält, container, skåp, kista eller liknande, om inte annat särskilt anges i försäkringsbrevet.

Marknadsvärde

Härmed avses det värde som egendom har enligt bedömningarna på den marknad där egendomen bjuds ut.

Maskinerier

Med maskinerier avses egendom som inte anskaffats eller tillverkats för försäljning och som anges nedan.

Till maskinerier hänförs bl a

- maskiner, inventarier, ledningar, som inte är att hänföra till Byggnad

- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap
- utrustning för butik, kontor, laboratorium eller lagerlokal
- trycksaker såsom kataloger och reklamtryck, varuprover
- modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster, såväl aktuella som inaktuella
- emballage av inventariekaraktär
- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- av försäkringstagaren bekostad fast inredning i förhyrd lokal - även om sådan enligt jordabalken tillhör byggnad - såvida inte annat anges i försäkringsbrevet.

Nyanskaffningsvärde Byggnad

Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk. Här inräknas inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark- eller vattenyta.

Nyanskaffningsvärde Maskinerier

Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk, dock inte kostnader för maskinfundament under såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark- eller vattenyta.

Nyckel

Som nyckel avses även passerkort eller liknande.

Omslutningsyta

En yta som omsluter det aktuella objektet, som t ex vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet. Lokalens alla väggar, golv, tak, fönster, dörrar och lås.

Pengar och värdehandlingar

Härmed avses

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, lottsedlar med vinst, växlar, checkar, försäljningsnotor, andra fordringsbevis och värdebevis. (Även elektroniskt läsbara värdebevis avses.)

Prisbasbelopp

Med prisbasbelopp avses det belopp som fastställs enligt lagen om allmän försäkring.

Ren förmögenhetsskada

Med ren förmögenhetsskada menas ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakskada.

Ritningar och arkivalier samt datamedia

Härmed avses

- originalritningar och andra originalhandlingar t ex manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm

- tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande
- disketter, kassetter, skivor och dylikt med information.

Rån

Med rån avses tillgrepp genom våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara.

Självrisk

Härmed avses det skadebelopp som försäkringstagaren enligt försäkringsvillkoren själv får svara för.

Trädgård och tomt

Härmed avses fastighetens mark med växtlighet, stängsel, flaggstång och brygga.

Underförsäkring

Härmed avses att försäkringsbeloppet är lägre än försäkringsvärdet. Full försäkring föreligger inte varför ersättningen reduceras.

Utbrott

Med utbrott förstås att någon olovligen med våld brutit sig ut ur lokal eller med hjälp av dyrk tagit sig ut ur lokal.

Varor

Härmed avses

- råvaror
- produkter i arbete
- hel- eller halvfabrikat
- varor anskaffade för försäljning
- emballage och annan lös egendom som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller försäljas tillsammans med denna.